

Van-e már gyermeküknek Horgony-Kőépítőszekrénye?
Ha igen, akkor ne mulassa el, azonnal a legjobb kőépítőszekrény-árjegyzéket lenni jegyzett czégtől bekérni, hogy annak alapján a következő kőépítőszekrényt kényelmesen kiválasszassa.

Ha azonban gyermekei még nem bírnak egy Horgony-Kőépítőszekrényt, vagy tévedésből egy „Horgony” védjegy nélküli szekrényt, azaz egy utánzat birtokában vannak, akkor Önre nézve a legjobb árjegyzék kétszeres fontossággal bír, mert a legpontosabb felvilágosítással szolgál minden egyes 12497

Horgony-Kőépítőszekrény

ről és lehetővé teszi Önnek, hogy gyermekei számára a megfelelő nagyságu szekrényt kényelmesen kiválasszassa. Mindenesetre azonban saját érdekében tessék megtartani, hogy csak a Horgony jeggyel ellátott szekrény a több mint egy negyedszázad óta annak bizonyult Richter-féle eredeti gyártmány, minden egyéb kőépítőszekrények csak hamisítványok.

A gazdagon illusztrált árjegyzékben a Horgony-Hidépítőszekrények, Horgony-Rakási játékok és Golyó-Mozajkjátékok, stb. leírását találjuk. Valódi csak a Horgonynyal!

Richter F. Ad. és Tsa., Cs. kir. udv. és kam. száll. Gyár: I. Operngasse 16, Bécs, XIII/1 (Hietzing) Rudolfstadt, Nürnberg, Olfen (Svájc), Rotterdam, Szt.-Pétervár, New-York. A ki zenekedvelő, az kérjen árjegyzéket a híres Imperator zeneművekről, beszélgőgépekről és Horgony-hanglemezekről is.

VÉNUSZ

Legkedveltebb, leg-sikkesebb alj-façon, mely általános kedveltséget csupán annak köszönheti, hogy egy erős mint káros sáncok helyének remekül áll. Köröskörül mely részekbe van rakva, melyek a csipőn letűzettek alul pedig gazdagon nyílnak szét. Darabja komplett és finom kivitelben mérték után készíve

10 korona,

igen jó minőségű, legdivatosabb készítményből, sűrű, drapp, barna, oliv, esikosz vagy kockás angol mintázatban, vagy pedig fekete és sötétke prima atlassz kamagarnból.

„Zur Schossensfabrik“ Bécs, XVI., Neulerchenfeldstrasse 2. Magyar levelezés. 12556

„Zur Schossensfabrik“ Wien, XVI., Neulerchenfeldstr. 2.

Kérek utánvételt... darab „Vénusz”-aljat.
Cím:
Schluss: Alj-hossza elől: oldal:
Hátul: Csipőhossz:
Különös megjegyzések:
Név:
Cím:

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor.

A Rozsnyay-féle vasas china bor

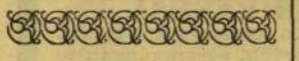
egyike a legerterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket feltulmálja. Vérszegényeknek különösen ajánlható 12475

Kapható: minden gyógyszer-tárban.

Továbbá a készítőnél: Rozsnyay Mátyas gyógyszer-tárban Aradon, Szabadság-tér.

Gyári árak! KULCSÁR SÁNDOR

bronzár- és csillárgyár, csillárok légszesz-, acetylen és villamos világításra. Budapest, Dessewffy-n. 9-11. Telefon 25-44.

Tűzijáték

Lampion, cotillon, táncz tourok, knall-bonbonok, álarczok, papírsapkák, ruhadiszek, jelvények, papírhangszerek, hajdiszek, parókák, szakálak, papírlőnyök, jux czikkok, japán legyezók, japán lampionok, zászlók, tréfás tárgyak, jelmez kellékek, angyalszárnyak, papír-guirlandok, papírmaché árúk, papír-kalapok stb. kaphatók

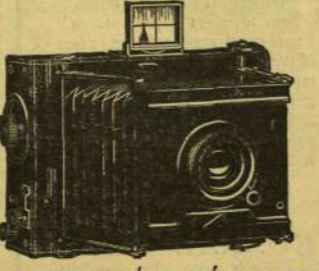
EMMERLING ADOLF

gyárosnál 12533 Budapest, Gróf Károlyi-utca 26. sz. Árjegyzék.

ZEISS

PALMOS-KAMARÁK

könnyű fémből, gyúpontrészelőrával és ZEISS-féle tárgyüvegek a legjáratosabb rétnagyságokban. Tessenék prospektust kérni P 157.

ZEISS-féle PRISMÁS TÁBORI TÁVCSŐ a képek fokozott plasztikájával. UJ MINTÁK.

Beszerezhető valamennyi optikai üzletben, ugyszintén:

BERLIN FRANKFURT A. M. HAMBURG CARL ZEISS JENA (NÉMETORSZÁG) LONDON ST. PETERSBURG WIEN

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölcson R.-T.

Irodái: VI., Andrassy-ut 5. sz. a. (saját házában). Beszétet részvénnyé: 10 millió korona, Előgud betéteket, lezártított váltókat és előleget nyújt értékpapirokra.

M. kir. szab. oszt.-sorajáték főkarúsító helye: VI., Andrassy-ut 5. Kézizalag-üzletet: IV., Károlyi-körút 48., IV., Ferenccsik tere 4. (Grányi-utca sarok). VII., Királyi-utca 37., VIII., Vassal-utca 2., VIII., Üllői-ut 6. 11982

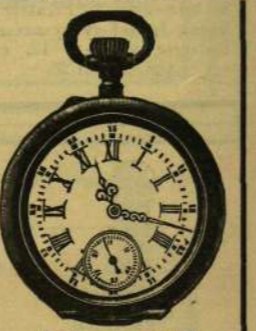
FŐLSEGES ILLUZIO! Tört. rétrál! A karácsonyfa legpompásabb díszé mely egyetlen keresztény családnál sem hiányozhat, az általam megjavított **brilláns karácsonyfa-angyal-csöngetés**

1. szám. egészen fémből, 6 aranyozott angyallal, 30 cm. magas, keszeszű kifogástalan működésért. — Egyszerű fölvetés által a legnagyobb, vagy a legkisebb fán rögtön alkalmazható. Ugyanaz az asztalra állítva, asztali csöngetésnek is használható. A kályhára helyezve gyertyaláng nélkül is működik. — A három gyertyalángtól származó meleg levegő forgásba hozza a hajtókereket, az arra alkalmazott javított acélkalapácsok megütik a három harangot, mi által kellemesen hangzó, exotisztista csengés kelekertik, ny-ty fiatalok és öregekét ajátatos karácsonyi hanglatba helyez. Ára kartonnal és használati utasítással együtt darabonként **K 1.50.**

2. sz. Ugyanaz a karácsonyfa-angyal-csöngetés igen elegáns, különösen nikk-elevezett kivitelben, sódrott harangszlopokkal és 3 pompásan sugárzó ezüst-lametta-virággal, melyek a gyertyák meggyújtásánál esodaszertű fényreflexet adnak, kartonnal használati utasítással együtt darabonként **K 2.-**
3 db K 5.50 12 db K 30.35
4 db K 7.25 24 db K 39.50
6 db K 10.50 36 db K 57.50
9 db K 15.50 50 db K 77.50
100 db K 150.-

Legjobb üveg karácsonyfadísz. 12 db válogatott, gondosan kartonba csomagolva, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K — 40, — 60, — 70, — 80, 1.—, 1.20, 1.50, 2.—, 6 db kartonban, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K — 75, — 90, 1.—, 1.20, lametta (angyalhaj) ezüst vagy arany, borítékonként K — 10, diosodrony 100 db K — 20, lánczok üveggolyókból 1/2 egész 2 m hosszúságig, a golyók nagysága szerint K — 90, — 35, 1.20, 1.40. Karácsonyfa-gyertyácskák, 24 db kartonban K — 50, nagyobbak, 15 db kartonban K — 58, gyertyatartó tecaaja K — 50.

5 korona!

Valódi svájci rendszerű Roskopf-patent-anker-remontoir-óra masszív és szolid huzórugóval védve. Svájci ankermű, valódi védpompbával ellátott nikkelokban, csukló-fedéllel, tojásdad kengyelvel, 36 óráig jár (nem 12 óras óra) díszített és aranyozott mutatók, pontosan regulálva, 3 évi kezességi levéllel, darabonként **K 3, 3 db K 14.** Másodpercz-mutatókkal K 6, 3 db K 17. Legzadagabb választék főárjegyzékemben.

7223. Pénztárcaék egy drb világosbarna szálbanbőröl, nagy füző-táska, 4 rekeszszel, belső rugókéngyelvel, nikkel-huzózárral, 9 cm hosszán, 6 cm széles **K 1.50.**
7202. sz. Öleső, jó pénztárca egy darab erős sima bőrből összehajva, elsőrendű marhabőr csapattókkal, 4 rekeszszel és biléttáskával, 3 lakkattal, 9 cm hosszán, 6 cm széles **K 1.35.**
Jobbfajta pénztárcaék K 1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.50, 3.80, 4.20 és feljebb.

Tessék katalógust kérni! Minden t. cz. revé, a ki a szeptember 1. és november 30. köti időben egyszerre 40 koronányi levélbeli megrendelést tesz, karácsonyi ingyen-jutalom gyanánt a 4343. számú riadó-ébreztető tífjel világító mutatódíppal és egy 1908-ra szóló naplart kap mellécsomagolva.
Kicsérelés megengedve, vagy pénzvisszaadás, tehát nincs kockázat! Szétküldés utánvétellel vagy előfizetés mellett. A megrendelés legzétszeriben a postaiutvány levélgyi szelvényén eszközölendő. Ökvetlen szükséges, hogy a megrendelőlevelekben vagy kártyákon meg legyen jelölve, utánvétellel kívánják-e az áru vagy pedig elment már az összeg utávitványait. Ugyisintán árdekekben áll minden megrendelőnek a megrendelési december 15. díke előtt kiküldeni, mert a posta ezen időtől, a nagy tödülés miatt, nem szállít olyan gyorsan, mint normális forgalom mellett. A megrendelősek tehát idejében intézendők.
Cs. és kir. udv. szállított Konrad János első óragyára Brúx 2004. sz. (Csehország). Tessék legújabb árjegyzékemet kérni 3000 képpel, mely önnek azonnal ingyen és portmentesen megküldeték.

VASÁRNAPI UJSÁG

49. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, DECEMBER 8.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A „Világhírnök”-vel negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhez a postailag meg-határozott viteldj is eszolandó.

SZABÓ MIKLÓS.

1821—1907.

Azok közül, a kik egykor főszerepet vittek a magyar igazságügy modern újjászervezésében s megvetették mai igazságszolgáltatásunk alapjait, jóformán utolsónak maradt köztünk Szabó Miklós, a kuria nyugalmazott elnöke s az ő halálával ez az úttörő, nagystíli jogász-nemzedék kivezett aktuális életünkéből. Az élet kérelhetetlen törvénye hozta ezt így magával, mégis sajnáljuk e nemzedék eltűnését, mert nagy időknek igazán nagy nemzedéke s mert nyomában nem láttunk felőni olyat, a mely fölért volna vele.

Szabó Miklós a Deák Ferenéz és Horváth Boldizsár iskolájából való jogász volt, a ki a mély és nagy terjedelmű jogtudományi készültséget számos olyan erkölcsi tulajdonsággal párosította, a melyek egyenesen predestinálták a bírói pályára. Komoly hazaszeretet fitogtatás nélkül, puritan becületesség korlátolt ridegség nélkül, erős függetlenség-érzet, humanus gondolkodás, a munka megbecsülése vezették fel a legmagasabb hivatali polczra, melyet magyar bíró elérhet s e tulajdonságok tették munkásságát a kuria elnöki méltóságában nagyjelentőségűvé.

Ez a munkásság a nagyközönség részéről nem részesült a kellő méltánylatban. A bíró munkájának eredményei nem szuktak a nyilvánosság elé kerülni, nem ütnek zajt a mindennapi élet forgatagában s azért csak a szakemberek vesznek róla tudomást s azok se mindig úgy, a hogy kellene. S különösen áll ez a felsőbb bíróságok vezetőire, kiknek tevékenység, szellemük jó vagy rossz hatása rendszerint csak közvetve, a vezetésük alatt

álló testületek funkcionálásában nyilvánul. Szabó Miklós ezenfelül még nem is kereste soha a nyilvános szereplés alkalmait, — abban a korban, a melynek levegőjében az ő jelleme kifejlődött, ismeretlen volt a reklám fogalma. És mégis, hosszú pályája alatt lassan beszívárgott a nagyközönség körébe is az ő jogász és bírói nagy tekintélye, a mely a jogász szakemberek előtt már régen kétségtelen volt s kialakult róla egy általános közfelfogás, a mely bírói testületnek egyik legnagyobb diszeként emlegette őt. Volt lényében valami veleszületett emelkedettség, a mely megközelíthetlenné tette a magyar közélet mindent megőrlő har-

czai közepette, úgy hogy tekintélye épen került ki a politikai és társadalmi élet minden válságából. Földije volt Horváth Boldizsárnak, ő is Vasme-gyében, Nárán született s 1842-től fogva Szombat-helyen volt ügyvéd. Rövid idő mulva azonban hivatali állást vállalt a királyi kancelláriánál, a szabadságharcz kitörésekor pedig Esterházy Pál herczeg, a király személye körüli miniszter mellett dolgozott mint fogalmazó. A szabadságharcz után ismét Szombathelyen telepedett meg mint ügyvéd s hogy jogász tekintélye már ekkor mily nagy volt, mutatja az, hogy a környék legelőkelőbb és leggazdagabb főúri család-jainak, az Esterházyaknak, Batthyányaknak, Erdődyek-nek volt jogtanácsosa. Mikor Horváth Boldizsár 1867-ben elfoglalta miniszteri székét, Szabó Miklóst hívta meg ál-lamtitkárnak s ettől fogva mindig vezérszerepe volt a magyar igazságügy újjászervezésében és továbbfejlesztésében. 1871-ben az akkori pesti királyi tábla elnöke, majd a kuria másodelnöke s 1888-ban, Perczel Béla halála után a kuria elnöke lett.

SZABÓ MIKLÓS. László Fallop festménye.

Tipusa volt az igaz magyar bírónak, a ki teljesen hivatal-sának él, de sohasem válik rideg bürokratává, mindig megtartja a gyakorlati élet iránti élénk érzékét s bölcs belátását. Igazságügyi törvényhozásunknak nagyon sok olyan hézagá van, a melyeket a bírói bölcseségnek kell kitölteni. Szabó Miklós ennek mestere volt s jó részben neki tulajdonítható az a nemes, megnyugtató irán-yítás, a melyet a kuria jog-életünknek adott s a mely mindenkor megtartotta igaz-ságszolgáltatásunkat abban a tekintélyben, a melyre hiva-tása teljesítésében szüksége van. Különösen a polgári pe-rekben érvényesítette fényes bírói egyéniségét; a kuria egyik polgári tanácsában rend-

szerint maga elnökölt. Tudvalevőleg polgári törvénykönyvünk még ma sincs a bíró számtalan esetben a régi magyar jog hagyományaira van utalva, a mi rendkívüli mértékben megnehezíti az igazságszolgáltatást, mert egyfelől folytatni kell a magyar jogi tradíciót, de alkalmazni is kell a modern élet megváltozott igényeire. Az irányító, a vezető ebben is Szabó Miklós volt.

Bíróiarsai s alantasi nemcsak tisztelték, hanem szerették is; harmonikus lényé megnyerte számára a szíveket is. Igazságtalanság részéről senkit nem ért s a jogsérelmet, panasz mindenkor meghallgatásra talált nála. Egyszerű, szerény ember volt, hivatalában rendkívül pontos, életmódjában szinte puritán igénytelenségű. Féltekeny öre volt a bírói függetlenségnek, de a bírói tekintélynek is. Sohasem akart egyébb lenni, mint bíró; elve volt, hogy a bírónak tartózkodnia kell minden más tevékenységtől, első sorban pedig a politikától s e szerint élt is mindig. Az «integer vitae scelerisque purus» horatiusi elvének megtestesülését tiszteltük benne.

Nyugalomba lépése a Fejérváry-kormány utolsó idejére esik. Azóta egészen visszavonult életet élt, lassankint az öregkorral járó betegkedés is erőt vett rajta s ez is döntötte sírjába.

SIRVA VIGADÓ.

Az Anakreoni Dalokból.

I.

Igyunk! Mást mit tehetnénk?
Ugyis hiába minden!
Rajtunk többé, barátim,
Az Isten sem segíthet.
Régóta korcsba romlott
A tiszta fajmagyar vér,
S gurul a föld alólunk,
Mint kődarab a lejtőn.
Igyunk! Mást mit tehetnénk?
A bor színes kódében
Felét sem látjuk annak,
Mi felfordult körülünk.
Igyunk! Mást tenni késő!
Addig gyilkoltuk egymást,
Míg elfogyánk, barátim,
És addig éjszakáztunk,
Míg — szinte észrevétlen —
Ellopták — nappalunkat!

II.

De félre most a búval!
Több is veszett Mohácsnál!
És el, ti gyáva könnyek!
A víz csak víz. Nem ízlik.
Ha sós, hát még kevésbé.
Nem víz, de tüz kell nekünk,
Hogy kissé fölérvezzünk,
És megvigasztalódjunk.
Apáink tüzimádó,
Pogány lelkére mondom:
Tűz kell nekünk, barátim,
Borban, dalban, leányban,
Táncban és paripában!
Ázzák, fázók a német,
Ha kedve tartja: bujják
Rideg pantoflijába
S igya rossz ferbatóját,
Nekünk száz itcze bor kell
A legislegyávból,
Melléje száz szál gyertya,
S muzsika — virradásig!

Már ezer éve élünk
E földön egy huzamban,
Meglünk ezután is,
Valahogy csak meglünk,
Ha nem is örökkéig —
Hát holtunkig bizonynyal!

Endrődi Sándor.

KÖZEL A TEMETŐHÖZ.

Egy ablaka lesz a szobámnak
És arczomon ezer redő
S száz lépésre a temető.

Kis temető a falu alján,
Olyan szelíd s mégis merész:
Holdas éjen szemembe néz.

Hajnalg bálmulunk egymásra
S olykor a lelkem is remeg:
Jaj, a temető közeleg.

Engem is visznek titkos szárnyak
S már azt sem tudom, hogy vagyok,
Hogy élek-e s a Hold ragyog.

Alszik a falu, én virrasztok,
Nézem, nézem a temetőt:
Itt van az ablakom előtt.

Síró, remegő fél-álomban
Ezerszer is megkérdelem én:
Én szállok, vagy ő jön felém?

Ady Endre.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Tóth Mihály fölszippant valamit.

Egyedül dolgozott irodájában a főispán, tudniillik cigarettá-hüvelyeket töltögetett meg finomra vágott gálócsi dohánnyal, midőn minden bejelentés és kopogtatás nélkül felrántotta az ajtót Noszty Feri.

— Nos? — kérde a főispán, hivatalos ridegséggel.

Feri egy esőpett se respektálta most a hivatalbeli főnököt, végigvágta magát a divánon, még a lábait is fölrakta.

— Nos, megkértem Marit és igent mondott. Kopereczky felvillanyozva ugrott fel.

— Derék fattyú vagy! Állj fel, hadd öleljelek meg.

Feri aggódva nézett a szomszéd ajtóra, a mely nyitva volt.

— Malinka nincs ott, — nyugtatta meg Kopereczky, — Vilma egy kicsit náthás, nem megy ki, hát elkérte tőlem mára.

— Mit kért el Vilma, nem értettem?

— Malinkát. Az most dominózik vele egész nap. A számárságig jó fiú ez a Malinka. No de beszélj már, hogy volt, mint volt?

— Hja, ha én azt el tudnám mondani! De ha el tudnám, se mondanám el. Tudod, van abban valami nevezetesség és ostoba. Az akkori hangulat kell hozzá, a milieu, az erdő csendje, a rókák, stb. Egyszóval az erdőben voltunk tegnap, és valahogy úgy jött ki a sor, hogy rendbe jöttünk.

— Gratulálok, sógor. Nagy gondot vettél le a fejünkről. Az öregkek is végeztél?

— Mari vállalta. Különbem magam is elintéztem volna, de egyrészt nem lehetett, mert Pázmár doktort is ott marasztották vacsorára, másrészt jobb szeretem, ha egy kis formát adunk az eljárásnak. Az sohase árt.

— Sőt használ. Élni se tudna az ember a formulák nélkül.

— Azért is jöttem legelőbb hozzád, hogy főkérjelek, légy szíves, vállald el a kéri tisztelet.

— Parancsolj velem, kérlek.

— A mely formalitást betartani főleg azért jó, mert én magam egy szót se ejthetnék anyagi kérdésekről, de te ezeket is érintheted és dülőre viheted az öregúrnál.

— Abban igazad van.

— Mindenekelőtt, hiszen jól tudod, adóságaim vannak. Ezeket ki kell fizetnem. S azután se élhetek apanageból, mint valami nyugalmazott hivatalnok. Az öregúrnak elég pénze hever itt Bontóvárot és egyebütt a takarékpénztáraknál, vegyen a leányának egy birtokot. Vagy adja át nekünk Rekettyést, ő pedig szerezzen magának másikat. Szóval te elég ügyes vagy, hogy a körülmények és az ott fujdogáló levegő szerint kiválaszolj a lehetőleg legtöbbet.

— Csak bízd rám, sógor.

— Tehát rendben van?

— Tartom szerencsémnek. Holnap délelőtt áthajtatok, azután csapunk olyan lakzit, hogy a macskák is pezsgőt isznak. De most gyere át Vilmaóhoz és mondd el neki az eset poetikus részét... a prózát majd elintézem én.

Bár még titokban illett volna tartani a hírt, gyorsan száguldott szét a rokonság közt. Vilma átszaladt vele Rágányosékhoz, Feri ebédre Vagányba ment s Máli névvel szőtték a rózsaszínű terveket a jövőre. Az öreg Nosztynak maga Kopereczky sürgönyözte meg «in Blumen»: «Feri beleharapott a dinnyébe, a dinnye jó.» Az öreg a képviselőházban kapta meg a sürgönyt, megértette és legott vonatra ült; sőt a furcsa sürgöny tartalma a telegrafista-kisasszony révén a nagyközönség közé is kiszivárgott s mint az alkorián képletes kifejezései, különféle magyarázatok mártásában keringett. A nap folyamán a Horthok, Ilvanczyak is megtudták falujokban és másnap úgyszólván az egész úri család összeülékezett a Vilma termeiben. Értesülvén, hogy a főispán Rekettyésen van az ügy végleges rendezése céljából, nagy érdeklődéssel várták megérkezését és az új híreket. Feri egy esőpett sem volt ideges. «Biztos vagyok a dolgomról.» A tatár hercegnő meg éppen úgy fogta fel a dolgot, hogy a szülők ropant boldogok lesznek, hogy végre Mariban is megmozdult az a kis húsdarab, a mely annyit bajt csinál a világban; az öregeknek unoka kell, és ha egy fiú találna jönni, az öreg Tóth meg is bolondul örömben. Nagy pipafüst volt a szobákban, de az mind rózsaszín párának látszott e gögös urak és hölgyek előtt, kik e füstalakzatokból a Noszty-czimer ágaskodó bivalyát látták izmosan kibontakozni. Feri valószínűleg ünnepelték, kényeztetették, mint a hadjáratból megtért meszebeli királyfút, a ki zsákmányul hozta a csodálatos bülbül madarat, melynek dalától mindnyájan megifjúdának. Nem tréfa az! Ő volt a család nyúge eddig s most ő lesz a nábobja, a szemefénye; a Tóth-vagyonról töméredek szó esett. Csodálatosan nőtt, nőtt, mióta képeletben Noszty-kézen van, oly gyorsan nőtt, hogy olyan gyorsan nem fogyhat akkor sem, ha tényleg Noszty-kézen lesz.

A közörműből mindenki kivette a maga részét, csak az öreg Noszty volt nyugtalan. Nem biztos az még. Nem jó a medve bőrére előre inni. Tóth Mihály végre is furcsa ember. De miután ebédre sem jött haza a főispán, az ő skrupulusai is kezdtek eltűnedezni. Ha ebéden ottmaradt, hát akkor bizonyosan tárgyalnak, ha pedig tárgyalnak, akkor bizonyosan meg-egyeznek.

Délutánra már olyan jó kedve szottyant, hogy egy kis ferblit indítványozott, ugyanis a családban marad a pénz, s mire estefelé megjött Kopereczky, már akkorra egy csinos öszszegyet el is vesztett a menyé hozományából. A hogy a hintó begurult, mindenki az ablakhoz rohant s nem mint a hajdani jósok, az állati belekből, hanem különféle más jébből igekeztek kitalálni az eredményt.

— Izrael vidám, — mondá a főispánné, — fűtyörészve jön fel a lépcsőkhöz.

— Bubenik fején félre van csapva a vadászsapka. Bubenik be van rúgva, — figyelte meg Homlódny.

— Nagy traktában voltak, — jegyezte meg a tatár hercegnő.

Végre fölerkezett Kopereczky, nehéz léptei egyre közelebb hangzottak, — de ez egy örökkévalóság volt, míg benyitott.

— Széna-e vagy szalma? — kiálták négyen is, mialatt az elbizakodott Feri nagy flegmával fésülte a bajuszát, egy zsebtükröt tartva maga elé.

— Szalmáról szó sincs, — nyilatkozta ki a főispán, bizonyos fontoskodással, — de a széna sincsen még lekaszáva.

Egy kis lehangoltság keletkezett.

— Nem értjük!

Feri maga is meghökkent.

— Hát ne tréfálj, — mondá türelmetlenül.

— Az ördögnek tartoztam egy úttal, — folytató Kopereczky, s az arczok még jobban kezdtek elsötétetni, — nem volt szerencsém.

— Izrael, az Istenért, megölsz bennünket, — pirongatta Vilma. — Beszélj már világosan. Ideadta Tóth a leányt, vagy nem adta?

— Nem adta, — felelte Kopereczky nagy léleknyugalommal, és egy kis művészi szünetet tartott, mialatt kínos, temetői esőnd állt be a szobában, — mert nem adhatta, nem léven mostanság otthon.

— Tehát nem is beszélte veled?

— Természetesen nem beszéltem, mert még tegnap utazott el Trencsénbe, sürgönyt kapott, hogy a sógorát, Velkovicot megütötte a guta, elment a temetésre és a családi ügyek rendezésére.

Nagy lidércnyomás alól szabadultak fel a kedélyek.

— No, hála Istennek. Akkor hát nem romlott el semmi.

— Sőt minden a lehető legfényesebben áll, — erősítette Kopereczky.

Elbeszélte aztán, hogy az asszonyok előtt nem titkolta el, mi járatban van, mire ők megnyugtatták, hogy Mari még tegnapelőtt este őszintén elmondta szüleinek az erdőben történt jelenetet és azt is kijelentette, hogy vagy Ferihez megy férjhez, vagy senkihez, és hogy az öregúrnak nem volt ez ellen semmi kifogása, ellenkezőleg, kijelentette, hogy Feri neki rokonszenves és ha egy kicsinyt megkomolyodik, kiváló ember lesz belőle.

Körülbelül minden arcz kiderült. Hisz ez már annyit, mint bizonyos. Feri már völegénynek tekinthető. Csak Feri nyomat az a gondolat, hogy Velkovicot megütötte a guta. Mért éppen Velkovicot? Nem tudott inkább valaki mást megütni? Sehogysem tetszett neki, hogy éppen Trencsénbe kellett utaznia Tóth úrnak.

— És miben maradtatok? — kérde Kopereczkytól.

— Hát miben maradtunk volna? Az esküvő idejét majd megállapítjátok magatok ketten. Tóthné olyasvalamit említett, hogy őszre szeretné.

— Az messze van!

Kopereczky pajkosan hunyorgatott.

— Értelek, kópé. Micsoda édes kis teremts! Nem tudtam betelni a nézésével, s mikor elkezdtem a képzeletben vetkőztetni s egyenkint hullottak le róla a reklis és a szoknyák...

— Utálatos vagy, Izrael! — szakította félbe a főispánné. — Sohasem nézheted többé nyugodtan a zsemeidbe, ha meggondolod, hogy milyen paránság lakik bennök.

— Mikor jön haza az öregúr? — kérdezte Feri.

— Nem tudják. Azért neked legyen rá gondod, mert megígertem, hogy mielőtt hazajön, felkeresem. Ámbár Mari azt mondta, hogy nem okvetlenül szükséges, vagyis hozhatod már a gyűrűket...

— Nem, az nem volna illendő, — vélte Homlódnyé, — az apát be kell várni az eljegyzésre.

Feri mindamellett még aznap megrendelte a gyűrűket Skarba ezüstművesnél, a kezdetüket és az évszámot vésette belülre. Ennek a híre is gyorsan elterjedt a városban s egymást érte a sok gratuláció, fakgatás, kérdészködés. Meg is bánta a dolgot, mert úgy járt, mint azok a szerencsefiak, a kiknek a sorsjegyét kihúzzák. A hitelezők elhallgattak ugyan, sőt új pénzeket jöttek felkínálni, persze jó kamatra, mert hiszen még levegőben lóg a tündér-vár — vagyis libalábon forog (a hogy a csipős nyelvűek jegyezték meg), de a helyett özönével jöttek a kéregetők, a feltalálók, a kiknek csak éppen egy pár száz forintra volna szükségük, hogy nagy dologgal ajándékozzák meg a világot, s ime, itt van egy vérbeli gavalér, a ki egy garmada pénzhez jut, ezt jó lesz most mindjárt melegiben megfogni, jöttek azok a bizonyos özevgyasszonyok, a kiknek a férjeik a forradalomban estek el, jöttek a jótékony egyuletek, megválasztották disztagnak, előkérültek a poklok zugából is régi iskolatársak, a kiknek mind kellett valami, Klementy szerkesztő egy kis baráti kölcsönt kért, a mit lehetetlen megtagadni, már csak azért is, hogy valahogy ki ne írja lapjában az érdekes Hymen-hírt (azért, hogy majd kiírja annakidején, új kölcsön következik). De ki győzné sorban elszámolni, hogy az ilyen szerencsének mivel van a másik oldala kibélelve. Legkellemetlenebb volt az öreg Noszty, kit (de köztünk maradjon a szó) csöddel fenyegettek a pesti hitelezői s kapóra jött a «meglélt dinnye»-távirat, hogy egy kis pénzműveletre használja fel a helyzetet. Ferivel egy tizezer forintos váltót íratott alá, melyre most már Kopereczky is aláanyarította a nevét. Hiszen nem lehet úgy hagyni, mert ha az öreg ellen most esődöt kérnek, akkor esetleg összeomlik az egész dolog s minden eddigi pénze elszűk. Ment hát Kopereczky is a pénze után.

Ferinek szintén ki kellett magát húznia, hirtelen megvette a Topsich gróf négy fekete lovát s azon hajatott Rekettyésre, úgy ment az a négy ló, mint négy páva, még a föld is érezni látszott kényes lépkedésüket. Tóth még mindig nem jött haza, azt írta, hogy a megboldogult Velkovic nagy rendtelenségben hagyta családját, tehát addig maradt ott, míg türelhető állapotokat tud teremteni. És hát csak hadd maradjon, nem hiányzik most senkinek. Mari boldogan turbékolt Ferijével, Tóthné pedig még szerelmesebb volt leendő vejébe, mint a leánya. Vasárnap a Feri fogatán látogatást tettek a voglányi várkastélyban, ott is ebédeltek, a tatár hercegnő még a helyüket is megfujta, úgy megbecsülte. Hej de más világ az ezeknél a nagy uraknál. Ott a kanalak és kések is más-kép csörögnek, mint közönséges helyen.

Azontúl is majd minden nap átment Feri Rekettyésre, a mikor pedig nem mehetett, legalább Pimpósi vitt el egy bokrétát lóháton üzenetet vive, hozva. Mindig közte volt, hogy az öreg tekintetes úr még nem érkezett meg. Két hét is elmúlt, a juliusi nagy hőségek beütöttek és Tóth még mindig nem jött. Már Kopereczky is türelmetlen lett, Pestre kellett volna mennie, de napról-napra halasztotta, hogy előbb Tóthtal végez — s azután megy a császár-fürdőbe a rheumás lábával. Maga Feri

is elutazott, egy Zempléni-mezőben lakó gróf felosztatta a versenyistállóját, no hát ezt az alkalmat nem szabad elmulasztani, hátha könnyű módon juthat ott az önkényes árverésen nemes állatokhoz, — a melyekben Mari is örömet fogja találni; a vasuton azonban azt hallotta, hogy egy másik grófnak eladó a Balatonon dangubáló yachtja és hogy most éppen meg van szorulva, vesztes a kaszinóban, potom áron meg lehetne szerezni! Ferinek a yacht új szeget ütött a fejébe.

Terrington egy yacht! Ez már valami. Milyen fölséges nászutasz lenne ide-oda ögyelegni a Balatonon saját yachtton! Ilyet még egyetlen Noszty sem produkált. Fogta magát, az első állomáson kiszállt s a zempléni árverés helyett neki vágott a dunántúli útnak Siófokra.

Hogy im távol volt Feri, most már éppen semmit se tudott Kopereczky Tóth úr felől. De hát mire való a főispáni hatalom? Legott egy meghagyást intézett a rekettyési állomásfőnökhöz, hogy az naponként értesítse, ha megjött-e már Tóth Mihály vagy sem, a mi aztán meg is történt, de mindig az, hogy még nem érkezett meg.

Még az ágyban feküdt egy reggel, mikor Bubenik sürgönyt hozott be ezüst tálcán és egy névjegyet. A főispán a sürgönyt bontotta fel előbb s bosszusan dobta a padlóra; a szokásos jelentés volt benne az állomásfőnöktől: «Tóth Mihály ma sem érkezett meg», majd a névjegy után nyult, azon meg az volt írva: «Tóth Mihály.»

— Ő maga van itt? — csodálkozott a főispán.

— Ő maga.

Kopereczky vidáman ugrott ki ágyából.

— Vezesd be hamar az elfogadó szobába s vigyél be szivart és cognacot. Mondd, hogy öt perc alatt rendelkezésére állok.

De még talán annyit se tett el, már felöltözött s szaladt be Tóth Mihályhoz, kordialisan belecspapva a kezébe s megrázva azt, hogy szinte ropogott erős markában a becsületes, kérges tenyér.

— Isten hozta, Isten hozta kedves bátyám. Tessék helyet foglalni.

De Tóth Mihály állva maradt; egy esőpett se vidult föl, a hogy a látogatást szokott a szíves fogadtatásra viszonzásul, halvány arcán mély szomorúság ült, melyet talpig fekete ruhája csak kiemelt; még a meleg kézszorítás is mintegy hűződozva fogadta, mint a kinek valami bankóból tévedésből többet adnak ki, mint a mennyi jár.

— Egy igen különös ügyben vagyok bátor tiszteletemet tenni méltóságodnál. Nem is tudom, hogy és hol kezdjem...

— Kezdheti, a hol tetszik, kedves Tóth bácsi, és nem is olyan különös ügyben, mert nem ön kezdi, ön csak folytatja. Hiszen én voltam a kezdő, azért kerestem fel a multkor Rekettyésen. Hja, ezek a fiatalok! Az ember fölneveli a kis madárkát, aztán egyszer csak megnő a szárnya és hess, elröpül a fészekből. De hát mért nem ül le, Tóth bácsi?

— Köszönöm, de már csak állva maradok. Hát hiszen éppen azért jöttem, mert a feleségem megírta, hogy megtisztelte méltóságod a házamat és arról is értesített, hogy újolag készül hozzám bizonyos ügyben.

— Hát az csak természetes, — szólt Kopereczky, a kezeit dörzsölve.

— Meg akartam előzni és otthon ki sem szállva, egyenesen ide jöttem Trencsénből.

— Igen szép öntől, hogy meg akart a fáradságtól kimélni, de ezzel rosszat is tett, mert megfosztott néhány kellemes órától, melyet a

MEISSNER PORCELLÁNOK STRASSER FELDAU ZELMA GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

családjá körében tölthetem volna ebből kifolyólag.

Tóth úr mohón kapott ezen a hivatalos kifejezésen; épen ilyenforma kiméletes kifejezést keresett szűk szótárában.

— «Ebből kifolyólag», méltóztatott mondani. Ez az, a mi engem aggasztott. Ettől akartam megkímélni méltóságodat, mivel-hogy...

— Nem értem önt?

— Mivelhogy abból a dologból már nem lesz semmi — mondta Tóth Mihály szeliden, egyszerűen.

— Melyik dologból?

— A melyből kifolyólag hozzám akarna jönni méltóságod.

— Én a Noszty sógorom ügyét értem — lihegte Kopereczky izgatottan.

— Én is — felelte Tóth Mihály. — Nem akarom azt a szint adni a dolognak, hogy a főispán úr, illetve a szolgabíró úr kosarat kapott, hát arra jöttem kérem, ne méltóztatásuk engem e miatt fölkeresni s különösen kegyeskedni oda hatni a szolgabíró úrnál, hogy a leányomat, kinek bizonynyal fájdalmat okoz az én elhatározásom, ezenul mint lovagias urhoz illik, mivel a házassági kapocs teljesen lehetetlen, kerülje.

Kopereczky elsápadt, a haja fölborzolódott az égne, ajkai rángatózni kezdtek, majd sebesen nyargalt föl s alá a szobában, feldöntve a kis asztalkák közül egyet.

— Hát megvan ön veszte, édes Tóth? Hát tudja ön, mit cselekszik?

— A mit egy becsületes apának kell cselekedni.

— Nem fél ön, hogy a sógorom hasba lövi?

— Én semmitől se félek.

— Hiszen nekem azt mondta a neje, hogy ön örömmel veszi tudomásul a Noszty szándékát.

— Ez akkor volt; most másképp határoztam.

— Gondolja meg, leánya szereti Nosztyt s boldogtalanná teszi ezt a kedves teremést.

— Azt is megdöntöttem.

— De legalább az okot mondja meg.

— Nem szándékozom az okot megmondani.

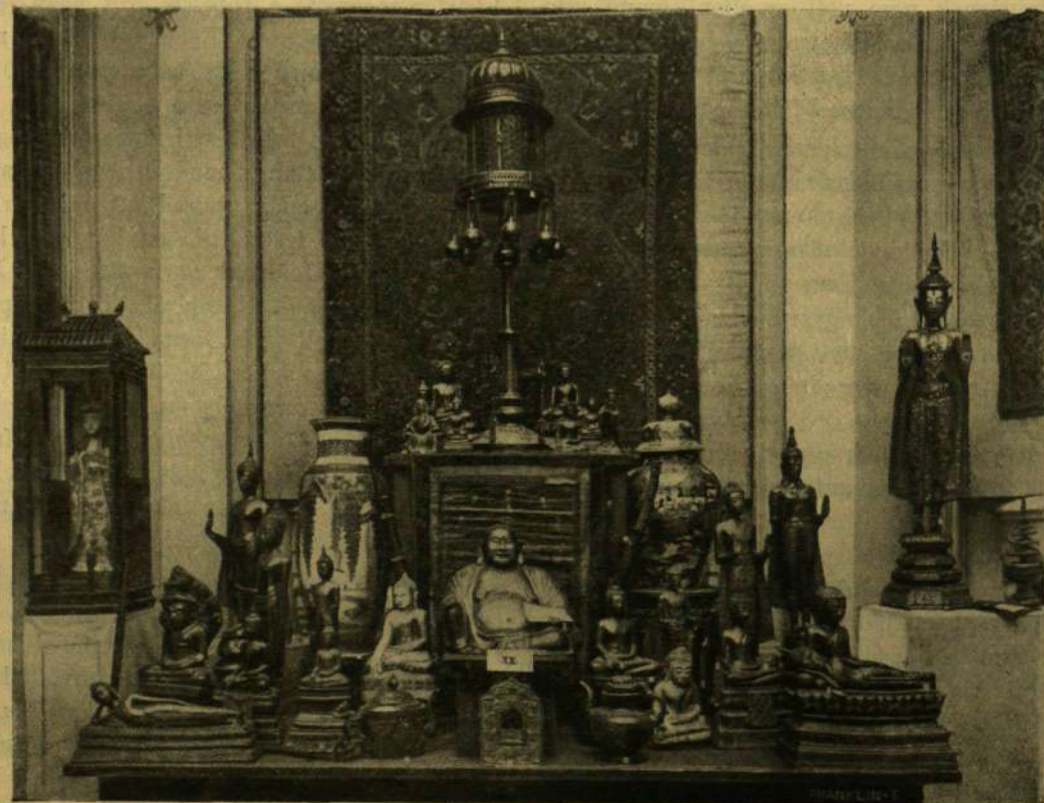
Ez a csökönyösség a dühöngésig fokozta a Kopereczky felindulását, nem bírta már magát türtőztetni. A csengettyűhöz rohant s olyat rántott rajta, hogy a bojtos zöld zsinór leszakadt, vérbeborult szemekkel dobta a padlóra Tóth úr elé:

— Vigyázzon Tóth, vigyázzon! — rikácsolta. — A sógorom nem hagyja ezt anynyiban, magyarázatot fog öntől követelni.

Tóth Mihály szomorúan rázta a fejét.

GYERTYATARTÓ ÉS LEGYEZŐK GRÓF BATHYÁNY GÉZÁNÉ GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

INDIAI BÁLványOK DR. DELMÁR EMIL GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

AZ IPARMŰVÉSZETI MŰZEUM AMATEUR-KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

— Azt ő bizonynyal nem fogja cselekedni. Ezzel meghajtotta magát és távozott. Az ajtóban egymást keresztezték a befelé rohanó Bubenykkal.

— Mit parancsol mélt...

De már abban a szempillantásban visszaesett a szó a torkába, mert olyant csattant kékén a Kopereczky hatalmas tenyere, hogy künn az előszobában is meghallhatta a távozó Tóth.

Bubenyk fölszisszent s jaggatni kezdett, míg a báró föl s alá szaladgálva fűjt, mint egy megvadult bika, majd némileg lecsillapodván, rárvallt Bubenykkra.

— Ne ordíts, marha! Hát nem látod, hogy ez csak forma, hogy ezt voltaképen Tóth helyett kaptad. Nem bírtam már magammal, Bubenyk. Muszáj volt valakit pofonútni.

Mit csinál a pók, ha a hálóját összetépik.

Nagy katasztrófa volt ez. Szerencse, hogy még el lehetett egy darabig titkolni. Kopereczkyt előntötte az epe, hiszen az ő pénzéből úszott el a legtöbb, már most aztán nem a Császárfürdőbe küldték az orvosok, hanem Karlsbadba, a sárgaság ellen. El is ment Malinka kíséretében másnap az esti vonattal, mielőtt még Feri hazajött volna.

— Megölném, ha most kellene vele találkoznom. Inkább elmegyek otthonról.

— Ugyan, ugyan, mit bántod a szegény fiút, inkább sajnálkoznod kellene felette — csillapította Vilma. — Nagy bánata lehet. Mert szereti azt a leányt.

— Én is szeretem a pénzemet. Nekem is nagy bánatom van.

Ferinek első látogatása, a mint vissza érkezett Bontóvárra, Vilmának szólt. Már akkor tele volt a ház rokonokkal. Ezek még a régi módi urakból valók. Nem hagyják az elesetteiket hidegvérűen elpusztulni, mint a maiak. Mindig akkor röffentek össze, ha valami baj történt, a mi tiszteletre méltó vonás volt bennök, — ezéris uralkodtak nemzedékről-nemzedékre a megyében. Mert minden hatalom a tisztesség valamely forrásából ered.

Vidáman toppant be azzal a szóval, hogy yachtot vett Mari számára.

— No süsd meg — szaladt ki a szó a nyers Leveczky Jánosból.

— A yachtot?

— A yachtot is, a Maridat is.

Apránként vallogatták ki a történeteket. Szegény Feri valóságosan összetört. Annnyira a szívére vette, hogy eleinte az öngyilkosságtól féltették. Vilma ott tartotta maga mellett a lakosztályában. Puskát, pisztolyt gondosan elzárt és a kulcsot magánál tartotta.

A család is teljesen ki volt forgatva nyugalomból. Hisz az ilyen dolog alkalmas megrendíteni azt a tekintélyt, a melynek éltek, a melyből a gögjük táplálkozott. Először a férfiak hányták-vetették meg az esetet, természetesen gentry-ésszel. Szörnyűség, hogy ilyesmi történhetik egy Nosztyval. Hát az történt, hogy nem sikerült neki egy jól kiesztelt spekuláció. De ők csak azt az oldalt látták, hogy egy Noszty-nak röviden kiadták az utat. És ha már ebből az ügyletből, melyre annyi fáradságot áldoztak egyes családtagok, nem lehetett pénz csinálni, hogyan lehetne legalább egy kis vért eresztetni, akár innen, akár onnan, — hisz az már mindegy.

Rágányos vetette fel a kérdést, nem kellene-e Ferinek magyarázatot kérni Tóth Mihálytól? Mert Feri bizonyos fokig önértékében is meg van kurtítva.

Homlódý ellenezte. Az ő felfogása szerint

KANDALLÓ-DÍSEK BÁRÓ HERZOG MÓR GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

hogy neki Izrael most Pesten átutaztában elmondta a tényállást, azt csak Tóthné eszegezte, hogy ura nem tett kifogást, ők azonban Tóthnak csupán egy kijelentését tekinthetik mondottnak, a mit a Feri megbízottja, Kope-

reczky előtt személyesen tett, s ez az, hogy nem adja a leányát, — ezért pedig nem lehet felelősségre vonni.

Leveczky haragosan rángatta bozontos szemöldökeit és noha Noszty igen tapintatos formában czáfolta, a rokonok mindamellett azt hitték, hogy legalább is megeszi.

Morgott is, mikor bevégezte, de nem ette meg. A párbaj pedig elmaradt.

Hanem azért még hetekig, hónapokig folyt az e fölötti eszmecserek a férfirokonok közt, míg az asszonyok leginkább a miatt szidták Ferit, hogy a gyűrűket itthon csináltatta s így a kezdetektől a bolond is kitalálhatja, kit akart menyasszonnyá; nines hát semmi mentesség, előbb-utóbb köztudomásra jut a kosár. S az a szegény, az a rettenetes szegény! Ha a gyűrűvel nem történik ez a könnyelműség, — el lehetett volna titkolni vagy tagadni, de így mindennek vége.

— Az utczán se merek többet mutatkozni, — nyafogott a kis grófné (Rágányosné).

BÉCSI PORCELLÁN TINTATARTÓ GRÓF ANDRÁSSY ALADÁRNÉ, ÉS MILANÓI FAYENCE CSÉSZE DR. SARBÓ ARTURNÉ GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

szabad a kosár. Isten mentsen, hogy házasságkötések a lovagiasság szabályai szerint intézessenek el.

Leveczky Jánosra, a nagytermetű nyugalmozott dzsidás-ezredesre, a híres párbajhősre tapadt minden szem.

— Hát te mit mondasz, János?

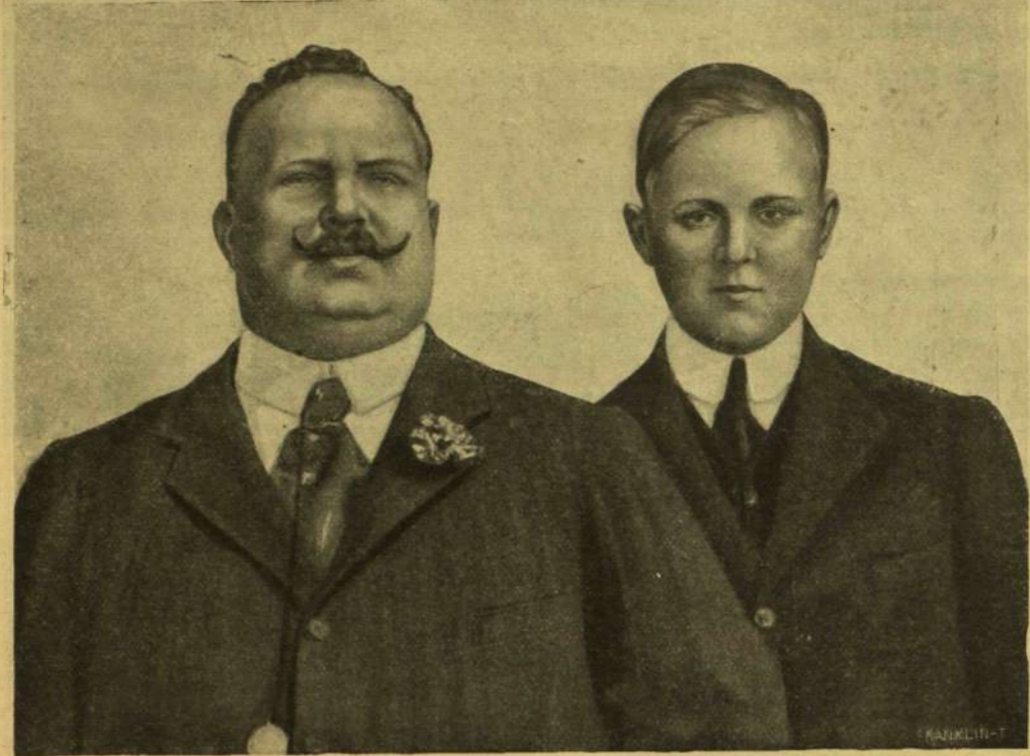
Az ezredes azt mondta, hogy ő igenis lát bizonyos subtilis árnyalatot, a miből lehetne valamit kihozni. Tóth Mihály ugyanis beleegyezett a Feri-féle házasságba és csak most, miután Trencsénből megjött, jelentette be vétőjét, a mi könnyen úgy tűnetheti fel Ferit a csöcselék szemében, mintha valami becsutelen dolgot tudott volna meg róla Trencsénben, a hol az ezrede feküdt, — hát igenis, Ferinek joga van magyarázatot követelni.

Az ezredesnek senki sem mert ellentmondani, olyasmi nem történt vele soha; még Noszty Pál sem cselekedte volna meg, de most kénytelen volt vele, mert ő körülbelül sejtette, hogy milyen magyarázatot adhatna Tóth, ha kényeszeriténék, — ennél fogva úgy vélte, hogy teljesen csatlakozni a János úr helyesen és finoman kidomborított nézetéhez, ha Tóth Mihály már egyszer tényleg igent mondott volna, de

REGI MAGYAR ÖTVÖSMŰVEK BÁRÓ RADVÁNSZKY GÉZA GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

AZ IPARMŰVÉSZETI MŰZEUM AMATEUR-KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

CARLOS PORTUGALL KIRÁLY ÉS FIA, LAJOS FÜLÖP TRÓNÖRÖKÖS.

Csak a tatár hercegnő nem vesztette el a szívét.

— Ejh, hátha még nem ez az utolsó stáció ebben a dologban.

Kétkedő mosolyok voltak a felelet. Feri csak a fejét horgasztotta le és sóhajtott.

— No, ugyan mit nevettek? Hát a szindarabokban nem mindig ilyen az első felvonás, pedig a harmadikban okvetlenül összekerülnek a párok.

— De hiszen elhanyagolta azt Szent Dávid, kedves hugom, — bömbölt közbe a dzsidászedres.

— Vagy ki tudja, kedves János bátyám. Látam már én olyan tulipánt is, mely a fűrészpör alól nőtt ki.

Homlódné cselözgatásait üres, Ferit vigasztaló szóbeszédnek vették az atyafiak, csak az egy Vilma nem adta fel teljesen a reményt, s egy ilyen alkalommal odasimult Máli nénihez:

— Igazán van valami terve?

— Tervem? Az még nincs. Hanem úgy a sötétségből dereng egy kis kiindulási pont.

— Ugyan súgja meg, — rimánkodott a főispánné.

Homlódné súgott valamit, mire Vilma elnevette magát és egy kicsit el is pirult.

— Oh, gonosz, gonosz néni... Hanem hát ezzel nem sokra megyünk. Ez nem terv, ez csak egy óhajtatás.

— Kicsiny téglákból épülnek a nagy házak.

Épülnek bizony, de nem fundus nélkül. Vége van ennek a dolognak. A kis és nagy róák, a kik valamiképp szerepeltek benne, mind meg-egyeztek abban, hogy itt nincs mit keresgélni többé. A sok róka közül csak egynek volt belőle haszna, annak, a melyik a Horka-erdőben ezen a réven megmenekült. Ámbár még annak se, mert a puská nem volt megtöltve.

Homlódné azonban mégse pihent, mert noha minden elcsendesedett s az atyafiak napirendre látszottak térni, éles megfigyelő észrevehetett volna bizonyos különösségeket: hogy ő nem szüntette meg az érintkezést Tóthékkal, sőt egyre melegebb barátságba ereszkedett. Majd minden héten ott volt náluk, ők viszont átjártak Voglányba. Az is észlelhető volt, kivált később, hogy Vilma, Homlódné és Feri valami titkot rejtgetnek, néha egyet-értőleg összenéznek, azonfelül sokat tanácskoz-

nak zárt ajtóknál. De hát kit érdekelt már ez! Ha tervelnek, hát mulassanak. Ártatlan dolog már a Máli néni minden praktikája. De mind-egy. Hiszen a pók se azért szövi az ő vásznát, hogy a kereskedésben eladja, szövi a maga gyönyörűségére és ha tizet leütnek is a hálóból a porolókefével, a pók meg nem únja, szövi a tizenegyediket.

Hogy azonban lehetett valami egészséges mag a Máli néni terveiben, arra is volt jel, a Noszty Feri gyors kiépülése kedélybetegségéből. Nemcsak összeszedte magát, de reményleni kezdett. (Ez már nyilván a Homlódné életelírje.) Egy napon kijelentette, hogy únja magát Vilmánál, elmegy Pestre, vevőt keresni a yachtjára. Szóval már pénz kell neki. Tehát meggyógyult. Mehet.

Csak egy levelet hagyott Bontóváron, Kope-recky számára, melyben arra kéri, hogy helyezze át egy más járásba, a mi meg is történt, mihelyt Kope-recky hazajött Karlsbadból, áttette a megye éjszakai részébe, az ottani szolgabíró helyettesítvén árvaszéki elnöknek; a főispán tapintatosan találta Feri kérését, mert nem járhat ezek után Rekettyésre, Feri pedig a hitelezői zaklatása elől menekült oda; a voglányi szolgabírósg teendőivel ideiglenesen Malinka Kornélt bízta meg.

Mindez úgy látszott, mintha magától történnék, a világ elhelyezkedik a benne levő súlyok szerint, holott ez úgy volt kicsinálva, billentyűk és kerek hozattak észrevétlen módon mozgásba, bizonyos czél kedvéért. A főispánék Krapetzen töltötték a szeptembert és októbert, a kis Kope-recky már járnai tanult az elhanyagolt parkban; Tóthék a Somlyó-hegyen szüreteltek s csak november elején jöttek haza; Feri az új járásában tartózkodott és csak levelekben érintkezett Homlódnéval és Vilmával, — de épen ezek a levelek árulói annak, hogy a mi történt, abban nagyrészt az ő kezük van.

November 3-ikán beszakadt a privogyecci kőszénbánya s valami harminczöt munkást eltemetett. Erre a szerencsétlenségre (nota bene nem állítom, hogy a bányát is Homlódné döntötte volna be) hazajött a főispáni család, Homlódné meghívta ebédre Klementy szerkesztőt s kifőzte vele, hogy a szerencsétlenül jártak családjai javára valami nagy dolgot kell csinálni. Ebbe a hazaérkezett főispánné

is bevonatott s elhatározták, hogy egy nagy bált adnak, pompás előképpel.

Egy erdélyi fejedelemlről, a jámbor Apafi Mihályról maradt fenn a mese, hogy a fejedelemségét egy órára átengedte a feleségének, Bornemisza Annának. Hogy mit csinált ez egyetlen óra alatt, nem jegyezte fel a krónika. Tehát nem tudjuk. Bizonyára ő maga se tudta. Mert hisz bizonyosan valami egyebet szándékozott csinálni, mint a nadrágban járó fejedelmek. Pedig épen azt csinált, a mit ők. Adókat. De sokkal nagyobbakat, mint ők.

Az egyórai uralmat ugyanis lefestette egy jó piktor. A szép kép elterjedt a magyar házaknál és most, mikor már a fejedelemszöny két száz év óta porlad sírjában, mégis keményen adóztatja nemcsak Erdélyt, hanem a szomszéd nagy Magyarországot is (a mely nem volt az övé addig az egy óráig sem), mert általános divat lett az ő egyórai uralmát szemléltetői élőképében s a közönség tódult és fizetett, — míg a tableaux vivants-okat ki nem szorították más divatok.

(Folytatása következik.)

LENDVAY MÁRTON.

Visszaemlékezés, születésének százados évfordulója alkalmából.

(1807—1907.)

Most száz éve született hazánk legkitünőbb lírai színésze, Thália leghivatottabb, úgynevezett «szerelmes» képviselője.

Sem azelőtt, sem azóta nem volt szakmájában rátermettebb, a Múza csókjától ihlettebb lyrikus tolmácsa a magyar színpadnak, — s elfoglaltság nélkül mondhatom: az összes külföldi színpadoknak sem, — mint a milyen a mi *Lendvay Mártonunk* volt.

A nagy báró *Wesselényi*, — kit a ranggal járó kötelezettség egyik első és legnagyobb bajnokává avatott fel a magyar közművelődés szelme, — midőn Erdély határain átküldözte hozzánk amaz alapvető színészrajokat, melyek művészetük kiválóságával s a köztetszés zajával töltötték be a vidéket, melyen keresztül diadalútok vezetett: a fölkellett általános érdeklődés áramlatába sodorta Szatmár felbuzdult ifjai közül, a színészi rátermettséggel és művészi véralkattal megáldott *Lendvay Márton*ot, ama műkedvelők sorából, kikkel első sikereit aratta, jelét adván nagy színészi képességének.

Kis városi hivatalától 1828-ban elszakadva, ellenállhatatlan vonzotta őt a színművészet bűbája ép úgy, mint a honfűi kötelezőségről, hogy biztos megélhetéséről lemondva, nyomor és küzdelmek között kövesse Géniuszát, mely később a színművészet legragyogóbb mezébe öltöztette...

Csodás, tüneményeszerű jelenség, hogy a magyar színészet elő nem készítet talaján miként fogantak meg, miképp terebélyesedtek és mint nőttek óriásokká, — a sors kedvezéséből, s még inkább a fajunk életrealitásából összeverődött oly kiválóságai színészeinknek, mint: — *Déryné, Kántorné, Lefèvre, Székelyné, Laborfalvi Róza, Hivatal Anna, Egressy, Szentpétery, Megyeri, Jancsó, Bartha, Lendvay* stb. stb. Egy egész erdő a jelenen pusztaságban, — nagy virágos kert a göröngyös, sivár területen!...

Lendvay deli alakja: sugármas termete, — arányosan kifejtett, férfias idomai, tűzrólpattant, ruganyos járása, kerekded mozdulatai, szabályosan szép, kifejező arca, értelmet sugárzó magas homloka, ragyogó szemei, dús, göndör hajzata, s mind ehhez rokonszenves, olvadókonny hangja: határozottan a «szerelmes» szerepkörre utalták őt.

Nem piperézett, nem cziczomázott, — de minden ízében szabatos, tetőtől talpig izléses öltözékével, — úgy a színpadon, mint az életben, — nők és férfiak előtt egyaránt, — vonzóvá, feledhetetlenné tette hódító, kellemes megjelenését.

Öltözékére rendkívüli gondot fordított. Karsú termetére szabott, legdivatosabb ruhát viselt folyvást. Még pongyolájával sem annyira a ké-

nyelemszeretetének, mint inkább a plasztikai izlésnek hódolt. Magas sarkú, könnyű lábbelit hordott, mely szorosan simulat lábához. Hűvös, esős időben fekete, dúsredőzetű gallé- köpenyt viselt, egyik szárnyát a fél vállára vetve. Többnyire magastetűjű kalapban járt. — Mintaképpül szolgálhatott szobrásznak, festőnek s az egész divatvilágnak.

Idősebb korában, midőn egykori szép idomai már lesaványodtak: szépizlése s az illúzió fentartására, — úgy nappali, mint esteli használatra, — kitömött derék-, kar- és lábszár-trikót viselt, hogy testének hiányait pótolja.

Színpadra mindig nagy gonddal és jellemzőleg maszkírozta magát. S ehhez az előadást órákkal megelőzőleg nekikészült öltözékében. Hasonlóan többi művészárszáival, a kikkel együtt pályázott. Ez az általános buzgalom volt szülője a nagy sikernek, mely mindenkor működésük nyomában járt.

A szakadatlanul változó műsor, mely az ismétlésekkel járó elmélyedésre időt nem engedhetett, — a gyors egymásutánban előadott nagy szerepek, melyek őt, mint páratlan szerelmes színészt és fővonzóerőt, nap-nap mellett foglalkoztatták, bizonyos chablon korlátai közé szorították tehetségét, mely nem fejlődhetett egyenlő mértékben ambíciójával. — De voltak rendkívüli, Isten adományából nyert oly alkotásai, melyekből valódi íhlet sugárzott, s a melyek ma is páratlanul állanak és művészi hírnevét megörökítették. «Romeo», «Walter Ferdinand», «Rodolfo», «Sztáray gróf», «Robin», «Fekete orvos», s más ilyen mű szerepeiben mindmáig utólréteget.

Bár játékában inkább a pillanat benyomásának, mégis az alkalmossá vált véletlennek engedte át magát, voltak jól előkészített, nagy szabású vállalkozásai, mint: «Bánk», «Hamlet», «III. Richard», «Othello», «Garrick», «Don Caesar» s más oly szerepei, melyekkel pályatársáival versenyre kelt; — leggyakrabban az Egressy Gábor szerepeiben.

Azonban e versenynyel soha sem vétett a baráti érzület, a kollegialitás ellen. Csupán a feladat iránti oly lelkesedés nyilvánult benne, a mire bármelyik nemes törekvő pályatársa jogosan hevülhetett. — Kishitű feltékenykedésre, irigykedésre, torzsalkodásra, egy önérzetes színész sem szállhat alá soha!...

«A dán királyhoz nem szólsz hasztalan, észszel ha szólsz!»

Így Egressy Gáborral, mint egyik nemes versenytársával, végörájáig a legjobb viszonyban élt; kölcsönösen szerették, becsülték egymást. Ennek legösszintébe beismerése volt, midőn *Lendvay*, néhány órával halála előtt, magához kérte atyámát s tőle a netaláni megbántódásért bocsánatot kérve, fiát, az ifjú *Lendvay Márton*ot kegyébe ajánlotta s gyámjává, pártfogójává kérte föl... Atyám, nagynevű pályatársa e végakaratainak híven, baráti érzéssel igyekezett megfelelni s az árván maradt ifjút lehetőleg támogatva, gyámolította, oktatta... Ám a jótettet vajmi ritkán követi elismerés!... Az ifjú *Lendvay Márton* sohasem bírta a hála érzetéhez fölemelkedni!...

A mult század elején, a legjobb magyar színtársulat *Kassán* tartózkodott. E magas emelkedettségű, hazafias szellemű város volt az időben egyedüli Mekkája a magyar színészetnek. A hivatoktól színe-java odavágyott. Így *Lendvay*, küzdelmes vándorszínészkedése után, mi alatt kellő színpadi jártasságot szerzett, *Kassára* szerződött, fiatal nevével, a nagytehetségű *Hivatal Anikóval* együtt.

E társulat, melynek fő-főszlopa *Déryné* volt, operai előadásokat is tartván, *Lendvay*ot, mint kellemes hangú s némi izei ismerettel bíró színészt, az előadott operák: «Norma», «Bájital», «Szevillai borbély» tenor-szerepeiben is foglalkoztatta. — Többször énekelte «Szever», az «Órtisz» szerepeit. «Zampa» pedig egyik legihrezebb énekes szerepe volt.

Lendvay zeneismerete mindössze a gitárjátszásra szorított, melyet egész életén át szenvedélylyel művelt szabad óráiban. Majd a hangszeren néhány dalt is szerzett, melyeket azonban csak később, mint nyugalomba vonult színész adott át a nyilvánosságának.

Többször jártam nála gyermekeimben, atyám valamely megbízásával, melyek színházi ügyekre vonatkoztak. Mindannyiszor a gitárját

Barabás Miklós rajza.

IDŐSB LENDVAY MÁRTON.

pengetve találtam. Nyilvánosan soha sem játszott; de otthonában ez volt legkedvesebb szórakozása. Megemlítem ez alkalomból, hogy *Lendvay* a pályatársa gyermekeit nagyon szerette, becézte. Engem sohasem bocsátott el magától a nélkül, hogy egy-egy ezüst pénzzel meg ne ajándékozott volna... Talán távolartott árvájára: az ifjú *Lendvay Mártonra* gondolt, a kit csak évek mulva vettem magához...

Lendvay, mint énekes színész is érvényesítvén tehetségét, a kassai színtársulattal költözött *Budára*, majd *Pestre*.

Én, még mint gyermek, többször hallottam tőle a Nemzeti Színházban: «Szever», «Zampa», «Rodolfo» énekes szerepeit. Később hangja kissé tompult, s énekes szerepeivel végleg felhagyott.

Hangjának dallamos, érzélgős sajátosságát megtartotta egész életén át; — ugyannyira, hogy ismerőseivel, barátáival s a kikkel a társadalmi életben érintkezett, a színpadon kívül is, a «szerelmes színész» pathoszával társalgot... Ezért őt, némely elmécskedő pályatársai kigúnyolták, nyelgességgel vádolták. Holott ez csupán a hivatásából kifolyó, megszokott sajátosság volt, melyet a szívet-lelékekkel «szerelmes színész» nem bír megváltoztatni. Mert hiszen művésze e hanghoz kötötte, ebben leledzett... Avagy: lehet-e oly tetőtől-talpig színészvér, ki a lelkéhez nőtt sajátosságait, veleszületett hajlamát az életbe át ne vigye?! S jól megfigyelve, nem halljuk-e akárhányszor az utcán a mellettünk elhaladó énekes művész trilláit, dudolását, — a vigjátéki szereplő dévaj accentusait, — s a tragikusnak fel-feltűnő sóhaját, mormolását, — mint a magában való elmélyedés ösztönzerű megnyilatkozásait?!...

Emlékszem, hogy atyám, az utcán járva, mindig mondogatta magában a szerepeit, melyeknek egyes szavát-hangját önkénytelenül is hallatta... Gyakran említette nekem, hogy egy-egy útja közben hány jelenetet, vagy felvonást mondott el a szerepéből... Az ily gyakorlat, mondá, megsoktatja a színészt, hogy a járólékekkel szemben, a közönség lármája, zajongása közepett is el tudjon mélyedni a szerepébe s hogy e szigorúan elvont gyakorlat megővja a színpadon eshető minden zavartól, megtévelyedéstől.

— «Hozzon egy adag rostélyost», — mondá szívenveleg, a «Romeo» hangján *Lendvay* a pinceszérek, midőn előadás után, kifáradva, a vendégül asztalhoz letelepedett. — «De gyorsan és jó nagy porciót!... mert szegény *Lendvay nagy beteg!*... tevé hozzá *Réthy* tréfas czélesztalt. Bámula loholt a pinceszérek megrendelésnek eleget tenni, — s még nagyobb volt álmélkodása, midőn látta, hogy az óriás adag rostélyost *Lendvay* mily mohón és farkasétvágyal falatozta fel... Igen természetes, hogy e késői vacsorázás a fáradt testnek valóságos *őő mérge* volt!...

Lendvay, mint nejtől elvált magános ember, mindig a vendéglőkben étkezett. Kereste a társaságot, a szórakozást... Kimerült teste a mohón fogyasztott ételeket, az untalan lakmározást, mely gyakran az éjjeli órákra is kiter-

jedt, sokáig nem bírhatta meg... Gyomorbajt kapott... Folytonosan emésztési zavarok kísértek... Betegeskedni kezdett... Testi ereje mindinkább gyengült... Majd teljesen lesaványodott... Elaszott!...

1853-ban, a Jókai «Manlius sinister»-ében játszott vele utoljára... A végjelnetben arcfestékén keresztül ütött halálsápadtsága. Mindnyájan megdöbbszünk. A színpad mögött összerogyott a kimerültségtől... Nehány nap mulva örökre letűnt a színpadról, melynek *huszonhat* éven át egyik legtündörlőbb csillaga volt!

A Nemzeti Színház nyugdíjintézetének nem volt tagja. A nyugdíjalapra semmit sem engedett levonni a fizetéséből. Sohasem hitte, hogy rászorul... Az életerőtől duzzadó színművész gondolhatott-e lemondásra, nyugdíjba vonulásra?!... Ámde a sors szeszélye, mely a művész életét leggyakrabban fölkeresi, megakasztotta pályáját, — keresetétől megfosztotta...

A megrokkant *Lendvay*nak nem volt miből megélnie... A művészi nagy kincs birtokosa *holdussá* lett.

Ekkor pályatársai, az *érvő kebel* eme legihrebb képviselői, szívük vérből: nyugdíj-illetményeikből ajánlottak fél *Lendvay*nak éltetőfogytáig hatszáz forint évi segélyt. Ez volt a legtöbb, mit nagy önfeláldozással, szenvedő pályatársuknak juttathattak.

Hogy tudjon ez összegből megélni a keresetképtelenné lett agastyán, a ki egész művészi életén át négyezerannyi fizetéssel járó kényelemhez szokott s ehhez mérten osztotta be életrendjét?!

Istápolás helyett: nyomor és elhagyatottság, — jutalmazás helyett: koldusbot jutott végnapjaira osztályrészül... Az életfentartásához szükséges egyensúlyát végképp elvesztette... Mint az otthonából kiszorult nemes vad, mely *királyi kertjének* egykoron disze volt, önmagával tettehenen páriaként tetengette életét.

Thália templomát, megrokkant fő-főpajpa, messze elkerülve, fődögött pár évig még a főváros utcáin... Napról-napra átlátszóbb testi fogyatékosságát, növekedő lelki zavarást nem palástolhatta; sőt megfakult divatruhája, — foltos lábbelije, — s kopott galléroköpenye, tétova megjelenését csak kirívóbbá tette.

Hívásra sem jött, — nem mutatkozott többé a színháznál, melynek oltarán lelke javát föl-égette.

Sajátságos, hogy a nyughelynélküli nyugalomra utalt színész mennyire irtózik a színház látásától... Mintha e «tetemrehívás» az elválás okozta sebeit megnyitná s új és újabb lelki fájdalmakat okozna.

Hangját vesztett nagy színművésznők: *Tóth József*, mindig egy-két utca távolásgnyira került el dícsősége színterét, — *Megyeri, Bartha, Fánchy, Fűredí*, nyugtalan nyugalmukban, sohasé láttatták magukat a színház közéletben.

Bezzeg a «Théâtre Français» kiérdemelt aggasztányai jutalmul örökölt szerződéselt vannak kövte alkotásaik megszentelt csarnokához, melytől csak a halál választhatja el halandó részüket, — míg lelkük örökké ott lebeg fölzenített Pantheonjuk fölött... Boldog ország!... Boldog színészek!

A roskadozó *Lendvay*, lelki-testi gyötrelmeivel, nem bírta sokáig járni színházkerülő kálvária-útját. Érzelmait: gitáron szerzett hattudalába, a «Szivhangok»-ba öntötte. E czim alatt kinyomatta. — Naponként magához vett belőlük néhány példányt, — s a köpenye alá rejtve, házalt velük barátainál, ismerőseinél. «Szivhang»-jai csakhamar elfogytak, — elmúltak... s az általános részvéte mentek át, mely *holttelemére* borult.

Barátja, az áldozatkész *Tomori Anasztás*, érekszoborral hódolt emlékének. E szobor ma a Nemzeti Színház udvarán szerénykedik... Azonban, nehogy tévedésbe ejtse az újabb nemzedéket: ki kell jelentenem, hogy e szobor a *Lendvay* fenséges idomának, apollói természetnek, kifejező nemes arcának valóságos paszvilja: — nyomorék, fölismérhetetlen szörny, — időmtalan torzakodás!

Ámde, a mulandóság határai közt elenyésző érekszobor fölé örökemléket állít, a magyar szí-

MIKULÁST VEGYENEK!

meleg vacsorában. Egyszerűen azért, mert ott a kávéház is, a vendéglő is meg tudta magának hódítani a maga közönségét: vonzó és kívánatos tulajdonságokkal. Ha Budapesten — mindig csak általánosságban szólnunk — ez nem sikerült úgy a vendéglősöknek, mint a hogyan sikerült a kávéosoknak, ebben nem hiszünk, hogy a kávéosok lennének a hibásak. Ha a vendéglőben jobb meleg vacsorát adnak és olcsóbban is adják, mint a kávéházban, akkor senki se fog a kávéházba menni vacsorázni, hanem a vendéglőbe, a mint hogy a melyik vendéglőnek jó az étele, itala, az most se kong az ürességtől. A vendéglősök jó soráról nem a kávéosok gondoskodhatnak, hanem maguk a vendéglősök. A kávéházi meleg vacsora eltöltésé tehát nem lenne megoldás: de ez az affaire mégis jó arra, hogy kellemes érzést keltsen a budapesti emberben. Ime: veszekednek rajta, hogy ki kapja meg vendégül az asztalához.

*

A tréfa. Egy magyar bíró Londonban járt a nyáron. Meghívott vendége volt egy angol úrnak, a kivel valami fürdőhelyen ismerkedett meg, a hol nagyon összebarkáztak. A házigazda sok ismerősének bemutatva a vendégét, a többek között megismertette egy úrral is, a kinek a feje — ugyancsak kiment a formájából. Tele volt gyanús származású dudorodásokkal, forradásokkal, az orra pedig valóságos szét volt rombolva. Olyan forma volt a feje, mint egy üst, a melyet kalapáccsal össze-vissza vertek. A bíró nem állhatta meg, hogy meg ne kérdezze a házigazdáját:

— Ki ez a megviselt fejű gentleman?
— Mr. Smith.
— Valami baleset érte talán?
Az angol úr mosolyogva felelte:
— Születési hiba. Mr. Smith ugyanis nagyon tréfás embernek született.

A bíró elalélmélkodott:
— És ezért van összekalapálva a képe?
Az angol nyugodtan felelt:
— Igen; ezért. Mert nem mindenik tréfája olyan szerencsés, hogy sikerülnekték itélje az, a hinek a rovására elkövette.

Ezt a roppantul karakterisztikus esetet egy hír juttatja az eszembe, a melyet a héten olvastam az újságokban. Egy budapesti urinó panaszt tett egy igazán megbízható valón «el-més» ismeretlen ellen, a ki tultengő tréfás kedve czéltáblájának választotta. Hol bábát, hol temetés-rendezőt, hol meg túzóltót küldet — telefonon — a lakására: ijeszti, zavarja, zaklatja, dühösti. Nem tudom: van-e a mi törvényeinkben paragrafus az ilyen tréfás emberek — megkomolyítására; de ha nincsen, nagyon elkelne, mert ez a tréfás ember valóságos típus, a melyet megtalálunk a nem egészen előkelő társadalom minden rétegében. A «szellemiségének» legerősebb karakterisztikuma az, hogy mindig

búsán térdelnek körülötte. Könnyezve vigasztalják:

— Ne, Péter komám, ne szontyoldj úgy el! Ne hűnyogasd le a szemedet... Megsegít a mi igaz Jehovánk!

— Csak egy kicsit erősködj még, — majd meggyógyulsz otthon! Hazaviszünk...

Am az aszott rab felette nehezen hápog már. Küszködve tápázkodnék, de hát kezén, nyakán most is rajta a kongó-bilincs, meg a csincsérvas, meztelen lábát pedig a harminczfontos golyó húzza. Czombig fenédedett már ez a sebes, fekete láb s a rozsdás karika szörnyen harapja.

— Péter fiam, — hajlik föléje Kemény, — nézz a szemembe, Hazaviszünk!

— Haza? — nyögi Huszár Péter, — késő már, János bátyám... máshová kell nekem mennem... És sohse látom én többet jó Judithomat... Mihály!... Csak legalább Mihály sógort láthatnám még egyszer...

Szorongva néznek egymásra az urak. Sújja Korniss:

— Hiszen csak tudnánk, merre van Tholdalagi Mihály!

Béldi vállat von:

— A kiket akkor munkába vittek, mi mind visszakerültünk ide a Zsidó Várba. Csak az egy Tholdalagi Miska rekedt oda a kháni kertbe! Nem értem... Tán megszökött...

— Vagy tán inkább elpusztították, — mormogja Apaffy, — nem lehet másképp, bizonyosan abban a palotaforradalomban pusztult el, mikor a Nureddin Szultánt is lemészárolták...

— Mihályt hozzátok ide! — könyörög tovább szegény Péter.

— Im' itt helyette a váltásdíj! — kiáltja Damokos, a belépő agára és kíséretére pillantva.

Talpra szöknek az urak s a hirtelen öröm moraja hangoslik egy perczet a börtönbarlangban. Kapkodják a leveleket az aga kezéből, emelintik az arannyal teli börszakókat s új-jongva gyönyörködnek megtérő hű kardjukban. Egymás nyakába borulnak a rabok, — «szabadok vagyunk!» törnek ki fojtottan.

— Én szerelmeset mátkámnak, Lónyay Annának köszönhetem, — mereng Kemény János.

— Én meg jó Kata feleségemnek, — bólint a kegyes Korniss. — Nem hiába hogy Wesse-lényi! Hálából Rómába zarándokolunk mi ezért, megfogadtam.

Csak Béldi meg Apaffy búsnak:

— Mi még várhatunk.

Szempillantás alatt történik mindez. A következő perczben — már Huszár Péter köré térdelnek ismét mindannyian.

— Péter fiam, — riasztja gyöngéden Kemény, — hát nem megmondtam? Itt a váltásdíj, nézzed, hozza már az aga a zsákot, — szabad vagy te is, meheszünk haza!

A szegény rab révedezve tekint fel:

— Áltattok megint... igaz volna-e?

A tatárok is körbeguggolnak. Az aga a Huszár Péter keze alá csúsztatja a börszakót. A nagybeteg lázasan riad:

— Igazán... az én serezem volna?

— A tied, persze hogy a tied!

Péter emelkednek, Béldi meg Apaffy emelintik a nyakát.

— Szívem Judith... viszontlátlak hát mégis!...

Kemény János feltöri a zsák szájára tett pecsétet s marékra valót önt az aranyakból a halódó ember ölébe.

— Itt a pénz, lássad, a te váltásdíjadnak a fényes aranyai!

Segitenek neki, csonka kezét odateszik az

aranyakra: hadd markolászsa őket. Am alig van már élet azokban a vértelen ujjakban, egyre tehetetlenebbül vonaglanak a tallérok felett.

Elszorúl a barátok szíve. Aggódva nézik a Péter szemé villanását. Fel akarna szegény ülni, karjai nehezen emelkednek. Hörögve szól:

— Szívem Judith... hát mégse feledkezétek meg rólam... Szabad vagyok, haza mehetek... Minden szentekre, segítetek... Úgy, — indulok, megyek már...

Gyöngé mosoly derül e szavaknál a rab szerdes ajkai körül. Szemei valahová igen messzire tekintenek. Lassan kezd törni a fényük s egyszerre csak leesik az álla. Béldi meg Apaffy hanyatt eresztik a fejét a szalmára.

Az urak keze imára kulcsolódik. Csak buzgó Korniss Ferencz mer megszólalni:

— És csakugyan elment! El az igazi hazába, Isten országába. Requiescat in pace. Amen.

Váltásdíjának aranyaitól borítottva, ime, meredten fekszik ott a halott. A felkelő magyarok búsán szemléltetik.

— Mitévők legyünk már most ezzel a sok pénzzel?

Tanakodnak:

— Tán Béldi vagy Apaffy szabadtására fordítanánk?

— A summa az özvegyé, — dönt Kemény János, — én magam viszem haza neki.

Am ezalatt a Hasznadár mirzái is tanácskoznak. S a Kemény szavára tiltakozóan lépnek elő.

— A pénz a felséges kháné, — magyarázzák.

— Már ugyan hogy, miké? — Hallgass ránk, vitézlő mirza. Ha Huszár Péter még a sarz vétele előtt mint rab hal el, akkor igenis özvegyének térül vissza a váltásdíj. Amde ő a sarz vételekor még élt és csak azután halt meg, hogy a pénz vétele által már megfizetett a szabadságáért...

— Lelketlen latrok, tör ki Kemény, — hisz csak három perczet élt szegény a sarz vétele után! E három perczért vesztek rajta kerek negyven ezer tallért?

Mosolyog a főmirza:

— Nagyságod tudhatja legjobban, mily drága a magyar szabadság Bakse-Szerájban...

De nyújtja már a tenyerét, nyújtja már a többi tatár is. Megindul az alku s János úr, ki ismeri a Khán kapzsóságát, inkább velük egyezik ki! Tizezer tallér híján megmenti Judithnak a summát.

— Nesztek, olvassátok meg, kutyák... Mi az alatt, barátim, tessünk. Vegyétek le sok nehéz vasait. Ura helyett e temérek bilincseket viszem én meg a szegény özvegynek.

Izzadnak a szerencsenyek, s a Trembowla után rájuk kovácsolt lánc végre csörögve hull a rabokról. Ugy megszökték, szinte testükké lett az a vas, — jóformán fáj a válás tőle! A hogy előttük hever a tört láb-karika, hosszan nézgetik: annyi hónap óta könyveiktől mennyit rozsdásodott! Kegyetlen gyöttrőjük volt ez a bilincs, valóságos élő hóhér, kit hol gyűlöttek, hol kérleltek...

— Emlékezzetek-e, — mormogja Domokos, — vasárnaponként ima előtt még ki is fényesítettük láncainkat! Bolond az ember, kard híján

de még rablánczczal is csinoskodni akar. Hazagon-doglatva mennyit suroltuk ezt a kemény bilincset! No de most vége, koma, nem melegszel többet a testüktől, halott vas vagy. És biz' Isten, a kit eddig gyűlöltelek, most megajánlak. Itt hagyjalak? Eh, hazaviszlek én is...

Igy tesz a többi is. De aztán, e furcsa bú-

csú végeztével annál kevélyebben egyenesedik ki az egykori tatár foglyok. Nincs többé «vasbolha», nincs többé «vashegedű», a mi fenyegette őket, — szabadok! Am nem igen láttatnak ők örülni ennek, már is hazagondolnak, az otthoni kalandos, véres tusákra. A szemekben a régi pártos nagyravágás gyül ki.

— Haza! — szól Kemény komoran, — most már mi is kiáltunk bele abba a viharba! Eleget pihentünk itt tömlőczben, — immár karddó váljék kezünkben a bilincs vasa!

Az ottmaradók szontyolódottan bucsúznak:

— Isten hízalja reménységteket, parolázik Béldi, — romlik a világ otthon, üssetek közibéjük! Bárcsak ott lehetnék! Így is azonban én hadd legyek az első, a ki Kemény Jánost Fejedelemlenek nagyságolom.

— Ne említsétek, — szól János úr, — nem a rubintós buzogányt, kötelességemet keresem én csupán.

— Hát igen: ott talál rá te uram a Bethlen Gábor fejevári székében! Hisz tudjuk, hogy még ez a pogány Khán is te kegyelmedet ajánlotta volt Szambulban Fejedelemlenek...

— Az igaz.

— No lám! Te kegyelmedet ajánlotta ő a szultánnak, de hát elkésett velem, mert Köprili nagyvezér féltékeny és hamarosan csak azért is Barcsayt rendelte Princepsnek. Most Ákos úr ebekedik otthon Rákóczyval, azonban türelem, leszen ez még másképp is! Isten áldjon uram, — harcztot kívánok Nagyságodnak, dialdalmasat!

— Én békességet, — szól a jámbor Apaffy.

— Miska te!...

— Nem én urak, sohse törném én magamat azért a fejedelmi töviskoronáért!

És ha aranytálczán vinnék oda neked Ebessalvára?

Apaffy vállat von:

— No hát még akkor is inkább bújnék előle.

— Vigyázz Miska, — bucsuzik Kemény mosolyogva, — még megtréfál egyszer a török... A szent Jehova isten mindnyájatokkal! Gondom lesz szabadulástokra.

Még egy utolsó ima a Huszár Péter sirjánál, aztán a karaim-zsidók temetőjéből egyenest a Khánhoz mennek Keményék utolsó szembenlételre. Itt vár már rájuk a nogáji mirzák csapata, ezzel az erős védelemmel elindulhatnak.

És megindulnak a Krimen át, elhaladnak Keres meg a Rothadt tenger mellett, mennek Ocsakovon át Jediszán országnak. Onnan a Moldova sivatagjára vetődnek, hol sziket izzad a kopár föld. Nem messze van már Jászváros...

Am az ember és fenevadralból okozta viszon-tagságok után itt kezdődik a gyötrelmek vastárgja. Akár egy ördögök népvándorlása, akkor térnek meg Erdélyből a Galga Szultánnak az ő rabló hordái: éjszaktól délig széledő rendetlen seregben száz ezer tatár jön nekik s e temérek pogányóság baromként hajítja lovai közt erdélyi zsákmányát. Százötvenezer újabb magyar rab!... A kilids-pengével fogaik közt korbácsal hajják a tatárok az aggot, nőket, gyermekeket. És a hogy elvonulnak a csapatok, minden mérföld után tömegesen dülnek ki az agyoncsigázott szerencsétlenek. Fekete lobogóként a varjúk kísérel fellege borul a tetemekre.

Megállnak Keményék és kis csapatuk szigetként vesztegel ott a bősülden tolongó horda közepette. Fekete tatáröltönyben vannak a magyar urak is, és szerencsére, a pogány nem ismer rájuk, — ám felismeri János urat pár vasigában görnyedő aranyos-medgyesi jobbágya. Reánéznek és sirva kiáltozzák: «Uram, nagy

jó uram, ha már a Mindenható elhagyott, légy te Istenünké e földön és ments meg!...» Terjedve hangoslik a könyörgő szó, felel jó Kemény és a jajongókhöz ugrat, de nyomban rá fenekednek már a Galga tatárjai is. «Magyarok ezek is!» üvöltöznek s harcba szállnak a bakose-szeráji csapatall. Hiába kiáltják ezek, hogy salvus conductus védi e sarzviselt urakat: folyik a vér s kicsibe múlik, hogy János úrék megint fogságba nem esnek! Az akkermani tatárok kedvel ők krimi testvéreiket, de ezek állják a vihart és végre is becsületesen elmenekülnek magyarjaikkal. Egyvágásban érik el az erdélyi határberceket.

Itt már nyugalom van. A temető nyugalma. Tetemenek át hatolnak fel a tölgyesi szorosba. A ki él még, rettegve búvik elő a vadonból és sirva tömörül a megtérő vezér köré. Hallja a szót Kemény és felhág a bérezre. A szegény hazában van ismét, — szoruló szívvel néz le az erdélyi istenitételre.

*

Rémes árnyak járnak ott a haláltánczot a nagy fejedelmek örökségén... Székelyek istene, mi lett Erdélynek kies tájából? Török az úr mindenfelé, kardjával ő arat először, a tatár csak másodsorban szüreteli a még ki nem ontott vért. Lánggal ég Fejérvár, pusztult a Bethlen palotája, s a híres főiskolával véle hamvadnak a drága Korvinák is. De még a holtaknak se lehet nyugtuk: felveti a pogány még az öreg templom kriptáját is és ebek parlagjára szórja ki öreg Rákóczy Györgynek a csonjtait. Rettenetesen tartja szavát az öreg Köprili nagyvezér, — hisz, hogy Erdélyt megfenyítse, abba hagyta az egész velenzei hadjáratot, és oda-szánt temérek hadait mind II. Rákóczy György ellen irányítá. Maga is szánja ő az inséges országot, — «siralmas, — mondja, — hogy egy ember együgyűsége miatt ennyi ezerezen veszítik életüket!...» Am hiába fenyegeti ő azt az «egy embert», hiába csalogatja hit alatt Rákóczyt Drinápolyba, — makacs György úr szóba se áll vele és csak annál jobban keménykedik a nagyvezértől támogatott Barcsay ellen. Döbbenek mindenek, egyaránt kérlelik hívek, ellenesek: «mit szurkálja Nagyságod a fényes portának az ő szemefényét?... Haszontalan a török ellen rugdalóznai, — soká nyugtünk Nagyságod elviselhetetlen igája alatt, de elvégre mi sem vagyunk barmok... Imárra negyedik izzól fogva hízalja Nagyságodat Erdély és Nagyságod mégis inkább akarná a szegény haza vesztét, csak a maga személye maradjon meg!...» Ugyan könyöröghetnek! Törhetetlen dacczal felel Rákóczy:

— Isten úgy segítjen, nem gondolok velem, ha Erdély pusztán marad is, mégsem hagyom a becsületesemet! Ha már én nem birom, más is ne bírassa!...

Szörnyű szó, melynek visszhangja kél még szomorú Magyarországon is. Háborodottan ismétlik Csáky tárnokmester mondását: «Attila Isten ostora volt, de ő utána Rákóczy György-höz hasonlatosabb Attila nem volt!...» És ez Attila erősen áll a szavának. Haragjában nyíltan török prédájára hagyja Erdélyt s kivonja az országtól fizetett hadakat Várad iránt, hogy a maga uradalmait védelmezze velük. Onnan a határról aztán vadul kapkod mindenfelé: nagy messziről hol Zrinyivel barátokzik, hol Velen-czétől kér segílyt, hol pedig a jóindulatú budai basa seregein tölti ki virtusát. Csak egyben marad következetes György úr: a Barcsay eleni engesztelhetetlen gyűlöletében. Pedig békülne már Ákos úr, alkudozik: «Én Nagyságodnak nem kellek, Nagyságod meg a töröknek nem kell, legyen hát kettőnk helyett Ke-

*

Reánéznek és sirva kiáltozzák: «Uram, nagy

VÁRADY FERENCZ RÓT MAJMAVAL ÉS MOLUKKI KAKADUJÁVAL.

VÁRADY FERENCZNÉ KAJDÁCSAIVAL.

MAGYAR ÁLLATKEDVELŐ.

mény János a Princeps! . . . Hallani se akar erről Rákóczy, — «perat mundus», csatakiáltás az ő válasza.

Ámde hallja a szót és megérti az idők jeleit maga Kemény. A gazdátlan Erdélyre tekintve, nagyot gondol ő ott a tölgyesi határbérczeken. II. Rákóczy György, I. Rákóczy Ferencz, Rhédey, Barcsay: négy hites, buzogányos fejedelme van immár Erdélynek, — sorompóba álljon elenük ötödiknek? E török istenitéllet szemben csak a német segíthet, szövetségük vele? Igaz ember János úr, de hát nem tehet róla, ha annyi rabság után viszkét már a kardja hüvelyében! És nehéz szívvel ereszkedik alá Erdély véres völgyeibe.

XXXI.

Diván.

Riad a kürtjel, éled a palotaváros: a khán tanácsosai divánba gyűlnek. A krimi birodalom főtisztviselői jelennek meg a narancslombok alatt, — Khán-aga, Vezér, Orbég, Shirin bég, méltóságosan vonulnak az Arany Terem felé.

Háreméből jövet hallja a jelt Mohamed Ghiréj is. Komoran lépked az emeleti folyosón, megyen tanácsosaihoz, egy percze azonban mégis gyanakvó szemmel áll meg az egyik ablaknál. Szokott leshelye ez neki, — most is óvatosan húzza félre az ablak függönyét. Mohón pillant ki a résen a kertbe.

Mosolygó kép: ott lenn a háremkertben odaliskájkai dévajkodnak a rózsabokrok közt, madarak szállnak a légből s boldog kék ég borúl a mennyek e földre lopott sarkának a mindenségére. Szeliden ring a délszaki növényzet zöldje s az ingó lombzat réssein át távoli kjszökök fedele piroslik elő. Ám a khán tekintete közönytelenül siklik tova a képen, szeme türelmetlenül kereskedik a kert messzeségében. Az olajágak alá búvó Gyöngyház-kjszökök, — megvan! Két ciprus sudara közt ép odaláthat a bájos palotácskára.

Fejedelmi kis kéjlek ez a Gyöngyház-kjszök, a régi khánoknak egyik legszebb szerelmes rejtete. Szahib, Dewlet és Batir Ghiréj éltek itt édes órákat rabnőkkel. . . Mohamednek azonban legkevesebb sem szerelem jár az eszében, a hogy most ide pillant. Összevont szemöldökkel azt lesi, az odarendelt dsigit-testőrök helyükön állanak-e a pavillon körül?

— Igen, — mormogja megkönnyebülten, — ott vannak, jól őrzik ők a rab-mirza Tholdalagit! Véle együtt megfogtalak végre tégedet is, lázadó hugom, Zareyma! Dolgaim határozottan jól haladnak: a mi kedvezőt jósolt Afifeddin, mind teljesül, a mi rosztat mondott, az elkerül. Vessük össze az egészet, hogy állok? Mi az a legrosszabb, mit Afifeddin jósolt? Az, hogy a fattyú Csobán leend az utódom. Ime, ő halott, s Achmed fiam előtt szabad az út! Derék! Meghazudtoltalak, böles mufti, — mégis halott a Csobán, sőt nemcsak ő, hanem halott másik nagy ellenesem, a Nureddin is. És a mi fő, egyikőjük meggyilkolásáért se vonnak többet felelősségre Sztambulban, — pompás! Szelim és Zelman shah? Őket kikoszarazta Zareyma s maguktól keredzkedtek a persa határra. Imár hát tiszta itthon a levegő, — az egy Zareyma volna még a nyakamon csupán. De hisz ép őt illetőleg teljesül mind az a jó, a mit Afifeddin előre megmondott. Ime, csakugyan rab által lett rabba Zareyma, s e szerelmi rabságot által tényleg megszabadult kéréitől. Most csak az marad hátra, hogy a jóslat többi része is teljesüljön, vagyis e rabság által én is megszabaduljak ettől a veszedelmes leánytól. . .

A Ghiréj kis pergamentlapot von elő övéből. Sietve olvassa:

— Hogy is van? Igen: «szabadul a khán Zareymától» — helyes! . . . «de nem magától — szól tovább a jóslat — végzete hatalmától.» Ezer ördög, valahányszor e toldaléket olvasom, mindig dühbe jövök! Mit fenyeget önmagammal, a büntető sorshatalommal? Ostobaság, — majd vigyázok én magamra, de főként Tholdalagira!

Mohamed félkészön pillant újból a Gyöngyház-kjszök felé:

— Igen, e rabmagyar kezében a helyzet kulcsa, ő rajta fordul meg minden. Általa kell megszabadulnom hugomtól, de hogyan? Nem lesz nehéz. Azt teszi Tholdalagi a leányt, a mit akar, — mit akartassak hát vele? Oly boldondul szerelmes beléje Zareyma! Nini, de hisz ép jón is már napi rendes látogatására. . .

Kíváncsian hajlik előre a Nagyúr. Csekély a lombzat rése, de annyit kivehet, hogy csakugyan mozgalom kél ott a távolban a palotácska körül. A dsigitek fegyverbe lépve fogadnak egy kolduló dervisht, ki nyilván bebecsátatásért esd, hogy a rejtélyes fogolylyal imádkozhassék. A testőrök pillanatig habozva szem-

lélik a nyulánk s feltűnően fiatalos dervisht, aztán beeresztik.

— Azraelre! — mosolyog a khán, — bámulok én a hugom leleményességén! Így akarja a feltűnést kerülni, ily állóközben szokik ki palotájából, hogy rá ne ismerjenek. No, bent van már Tholdalaginál. . . Csak ölelkeztek! Azalatt majd döntök én felettetek!

Újabb kürtjel. Esmél Mohamed, s aztán elgondolkodva sétál tovább az Arany Terem felé.

(Folytatása következik.)

LISZT FERENCZRÓL.

Élményeimből.

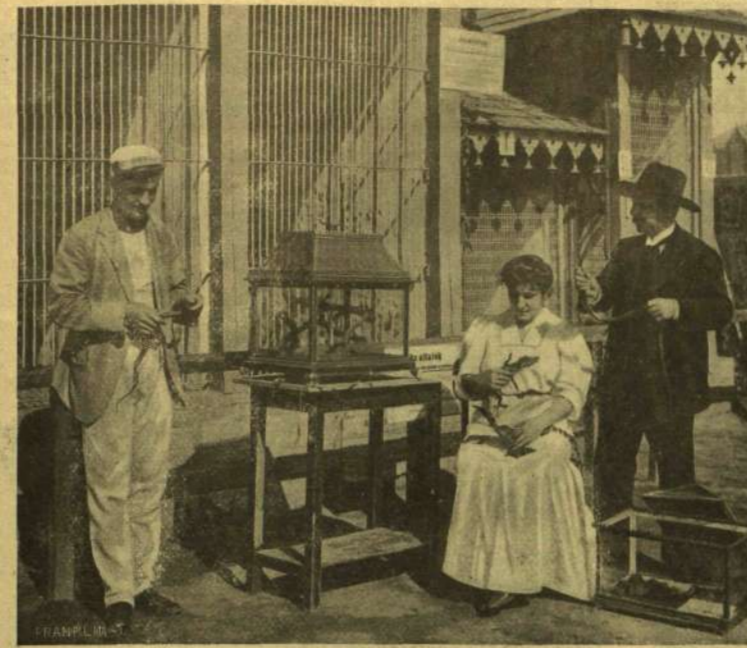
(Folytatás.)

Irta Bertha Sándor.

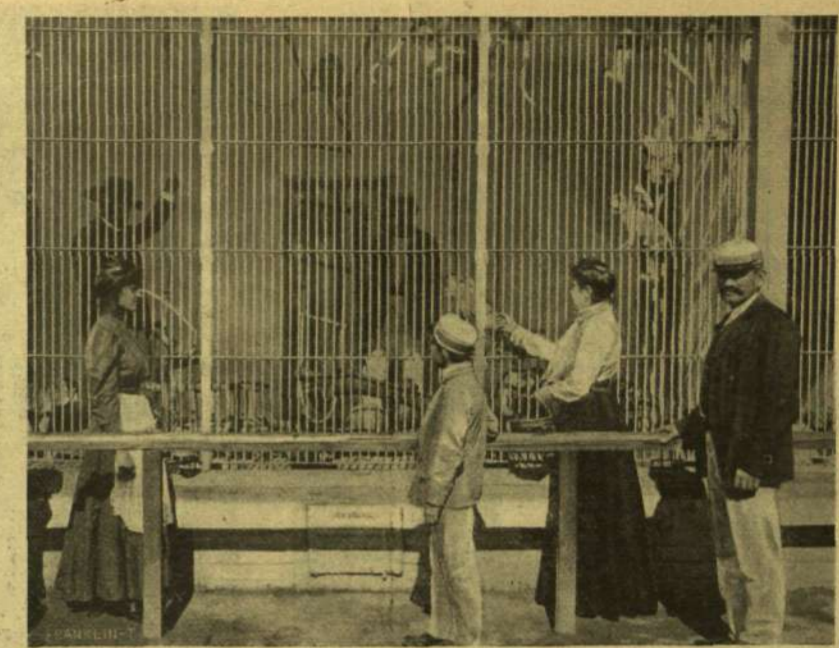
Midőn partra értünk, újabb minősítés várt reám! Hogy ennek lehetősége megérthető legyen, meg kell jegyezmem, hogy akkortájt elég hosszú szöke hajam volt, melyet Liszt példájára hátra fésültem s mely homlokomat ennélfogva egészen szabadon hagyta. Ez a körülmény, meg arczbőröm színe, némileg hasonlót tette fejemet az övéhez, a mi elég volt arra, hogy egy köztünk létező, igen közeli rokonság gondolatát ébreszesse az emberekben. Legalább Liszt első ismerőse, ha jól emlékszem, a máltai rend kancellárja, kivel a parton találkoztunk s kinek bemutatott, alig nézett rám s már is mosolyogva néhány szót sugott neki, a mi a «zongora-királyt» igen mulattatni látszott. Ez a kis incidens megisméltődött a vasuti kocsiiban egy igen kedves és kedélyes főpap utitársunkkal is. Fiatal eszemmel természetesen nem képzeltem el, hogy Liszt valamely eddig eltagadott fiának tartanak, kit most vesz magához művészé kiképzésének ürügye alatt!

Bármint hittek volna is azonban rólam, Rómába menetelünkör közönbős lett volna reám nézve. A két éjjeli virrasztás után ellenállhatlan erővel jött reám az álom. Aludtam a vasuton s az indóházba érkezünkör is csak arra volt erőm, hogy ígéretemhez képest átadjam Cosima asszony levelét. Podgyászomról Liszt Fortunato nevű komornyikja gondoskodott, bérkocsiba egyik Filippi nevű tanítvány-kollegámmal ültem, s midőn a szállodába értünk, alig vettem magamnak időt, hogy lefeküdjem, s már is lecsukódtak fáradtságtól kimerült szemeim.

Csak midőn virradatok felébredtem, gondoltam arra, hogy hát im ott vagyok Isten segítségével s édes atyám jó akaratából, hová mehetni ifjúságom legfőbb vágya volt! Gyorsan szét-húztam a függönyöket s öltözködni kezdtem, hogy minél előbb taposhassam a «városok városának» földét. De hallga! kopogtatnak s az ajtón ki lép be? Liszt! Miséjéről hazajövet, — a

ALLIGÁTOROK ÉS KIGYÓK SZELIDÍTÉSE.

MAJMKO ETETÉSE.

VÁRADY FERENCZ MAGYAR ÁLLATKEDVELŐ ÁLLATAI KÖZT.

szállodával szemben lakott — meg akarta tudni, hogy mint töltöttem az éjtem? s a legszívélyesebben ígérte, hogy ha lakást akarok bérelni, Wittgenstein hercegné komornyikja rendelkezésemre áll.

A commendatore e kora látogatása az *Albergo d'Inghilterra*-ban, nagyon feltűnt. Hihetőleg még inkább megerősítette a fent említett hiedelmet, úgy hogy midőn este a társas-ebédhez ültem, mindenki velem foglalkozott s barátságát ajánlotta fel, így a francia követség tanácsosa Loiseau d'Entragues s neje, egy Santa-Croce hercegnő, Miss Masters, egy igen előkelő angol öreg kisasszony, ki nagy házat vitt s kinél később megismertem a római angol colonia legkiválóbb tagjait. Ebéd után természetesen játszanom kellett s jutalom fejében a kérdéses francia diplomata elvitt másnap az *Argentina*-színházba, hol a *Szevillai borbély* először adatott elő ötven évvel ezelőtt, s hol ez estén vagy ezredszor töltötte meg a színházat!

A második ebéd alatt meglepetésemre átadták az *Academia dei Quirini* diplomáját, melynek tagjává avattattam, kiváló *maestro* minőségemben, természetesen a «zongora-király» ajánlatára s természetesen *paolo* (pápai frank) beirattási díj lefizetése árán!

Időközben Liszt elvitt Wittgenstein hercegnéhez. Ez már akkor nem volt fiatal s igénytelen külseje s ideges magaviselete legkevesebb sem tett arisztokratikus benyomást. Különösen feltűnt nekem, hogy igen izléstelenül volt öltözve, oly tökéletlenség, melytől az irodalommal foglalkozó nők ritkán tudják magukat megővni. Egyébként jó lelkű asszonynak látszott; világhírű barátját nem győzte eléggé dédelgetni, bár viszonyuk már tizenhét év óta tartott.

Október 22-én nagy napra virradtam: Liszt születésnapjának 53-ik évfordulójára! Ez volt az alkalom, hogy megismerkedjem tanítványtársaimmal, kiket az indóháznál, hol mesterüket várták, álmatlanságtól kimerülten alig vettem észre. Pedig közülök egy római fiú, Filippi Fülöp, vitt a szállodába, mint jeleztem. Nem volt valami nagy tehetség. Később zenei kritikával foglalkozott, ha jól tudom; de már rég nincs az élők sorában.

A legszebb jövővel kecsegtető köztünk minden esetre Sgambati Nino volt, ki most Rómában vezérszerepet játszik. 1864-ben azt hittük róla, hogy egy új Chopin, olasz kiadásban. Játéka igen csillogó és elbájoló volt, zeneszerzés tekintetében pedig magas ideálokra tört. Kitűnő karnagynak is bizonyult, úgy hogy minden tekintetben megérdemli azt a pártfogást, melyben az olasz királyi család részesíti. Szerény véleményem szerint azonban világhírű művészé válhatott volna, ha idején kivonja magát az új német iskola minden eredetiséget megölő légköréből.

Az angol Bache Walter volt a harmadik tanítvány. Ő tisztán a zongorajáték technikájával foglalkozott, de szorgalmával e téren igen szép

eredményeket ért el, s mint London legkeresettebb zongora-tanárának egyike halt meg néhány évvel ezelőtt. Volt még ezenkívül a tanítványok között egy olasz kisasszony is, kinek nevére azonban már nem emlékszem, s ki inkább «hallgató» minőségben szerepelt csak a lezckéken.

A nevezett napon Sgambatinál volt a találkozó, kitől egy közölkésen felvett bérkocsin és virágokkal terhelten indultunk mind az öten a Vatikán kapujától mintegy félóra fekvő Monte Mariora, hol Liszt állandóan tartózkodott, — Rómában csak egy-egy éjjelt töltött Monsignore Nardinál, a Rota auditoránál, — s honnan rendkívül szép kilátás nyílik az örök városra.

Itt kimondhatlanul kedves meglepetés várt reám: hogy örömet csináljon nekem, a «zongora-király» kikerestette ruhatarából a valaha Pesten szolgált atilláját s abban fogadta tisztelői seregét. Alig tudtam szóhoz jutni a meghatottságtól, s meg is írtam haladéktalanul a «Zeneszeti Lapok»-nak ezt a kis öltözék-ötletet, be akarván bizonyítani Liszt hazafiságát!

A születésnapü üdvözlések elhangzása után, melyeket Sgambati tolmácsolt olaszul, az épület tágas termében foglaltunk helyet, — valaha tán valami szerzetes rendnek szolgált refectoriumul. Liszt egyszerre csak hozzám fordult:

— No, Bertha, ön a legújabb tanítvány! Az ön kötelessége minket mulattatni. Játsszék nekünk valamit azon a hangszeren! — s ezzel egy körülbelül a helyiség közepén díszelő szép álló zongorára mutatott. Így fordulatra persze nem voltam elkészülve, miután csak pár órával előbb foglaltam el végleges lakásomat Wittgenstein hercegné komornyikjának testvérénél, hol még zongora sem volt, s így aznap újjaimat még zongorára se tettem. De azért minden szabadkozás nélkül engedtem a mester felhívásának. Midőn azonban keztyűm lehúzásához fogok, ő így kiált rám:

— Mit? Ön keztyű nélkül akar játszani! Ez nem mesterség! Mutassa meg, mit tud s játsszék keztyűben!

Ez a parancs kihozott a sodromból. Ugyan kedvező körülmények között fogok bemutatkozni tanítvány-társaimnak! Mit adhatok elő a siker reményének csak egy sugarával is? Így töprendtem villámgyorsaságú gondolatokban, míg már félig lehúzott keztyűmet újra begomboltam. De mit tegyek? Engedetlen csak nem lehetek! Gyáván csak nem kelhetek fel a zongora elől! Elszántan, behinty szemmel akarok néhány futamot megkockázhatni bevezetés gyanánt: de a zongora nem szól, a zongora néma marad, mert a szerkezetét kivették belőle javítás céljából. Nem volt meg csak a billentyűzete!

Újabb sikertelen játszásai kísérletemet nagy habota követte, melybe megkönnyült szívvel belevegyltem magam is. Liszt pedig mosolyogva közeledett hozzám s szívélyesen ölelt meg:

— Ez egy kis tűzpróba volt! És ön jól kiállta, mert engedelmeskedett! Máskor majd komolyan is megkísérjük!

A legvidámabb hangulatban vett tőlünk búcsút s tértünk mi is vissza Rómába!

II.

A miért évek óta az «örök város» felé irányítottam lépteimet: Liszt tanítása csak a következő november hóban vette kezdetét. Kedden délutánként jöttünk össze vele váltakozva egyik vagy másik tanítványánál, hogy ott körül-belől három óráig zenéljünk. Mindenki eljászotta, a mit tudott s legutóbb tanult vagy komponált, de különösen a «zongora-király» maga adta elő a tetszés szerint tanulmányul választott darabokat. Játéka igen sajátos volt: tükre az előadott szerzeménynek, de magán hordva mindig Liszt lényének bélyegét. A mit ki lehetett fejteni, azt mind kifejezte, úgy a boldogságban s az örömben, mint a bánatban s a fájdalomban; úgy a hősiességben s az elhatározottságban, mint a lemondásban s a gyöngédségben, úgy szenvedélyesen, mint gyermeket, felkorbácsolva a hangok árjait, vagy játszó szellőként suhanva el fölöttük, emlékeztetve majd az emberi hang búbjára, majd a vihar bömbölésére. S ez ellentéteket nem kereste. A zongora gépezete előtt szellemi közvetítője volt az előadott szerzők eszméinek. De azért megtartotta egyéniségét, az elég tekintélyesen arra, hogy érvényesüljön a legnagyobbakkal szemben is. Így Lisztnek tehát két én-je volt, mikor játszott: az egyik, mely hűségesen adta vissza azt, mit egy szerzemény tartalmazott s a másik, mely ezen előadó képességén felül állt s azt koronként majd helyeselni, buzdítani, felhevíteni, majd visszatartani, csillapítani, sőt korholni látszott.

Hogy ezek a rendkívüli tulajdonságok sem átruházhatók, sem eltanulhatók nem voltak, külön hangoztatni felesleges volna. Az ő neve a zongora-játék eszményének megtestesülését jelenti a zene-történelem lapjain, s reális százdunkban a mythológia Orpheusáé és Amphionáé mellé méltán sorakozik azon rendkívüli hatásnál fogva, melyet a «zongora-király» korára tett.

Ezen isteni adomány birtokosától az kívánni, hogy ráadásul még didaktikai tehetség is legyen, botorság lett volna. Ő csak a meglevővel számolt s nem érdekelte, hogy azt mily módon lehetne tökéletesebbé tenni? Hasznára van-e az a jövődöntő? Magatartását részben az egyéniségek eredetiségének tisztetéből is lehet kimagyarázni, de egészben véve mégsem engedhet meg akkor, midőn nevelésről, irányadásról van szó. A jelen esetben még azt is hihetni, hogy miután Liszt szexikus zenei nevelésben részesült s hogy a Wagner-iskolához való ragaszkodása folytán a klasszicitás elveivel összeütközésbe jött, utóljára maga sem tudta, hol van hát az igazság?

MAGYAR TÁNCZ A MÚLT SZÁZAD ELEJÉN.

CIGÁNYY VAJDÁNÉ A XVII. SZÁZADBAN.

VERBUNK A MÚLT SZÁZAD ELEJÉN.

KÉPEK A MAGYAR ZENE TÖRTÉNETÉHEZ.

Egy igen jellemző nyilatkozata volt az, midőn a zenei kritikáról lévén szó, így kiáltott fel: «A zenét nem a papíron kell megítélni, hanem a levegőben!» a mi másképen kifejezve azt jelenti, hogy a zene nem a belefektetett művészi tudomány és munka szempontjából bír becsület, hanem a hatásból. Már pedig ez megengedhetetlen sophisma; mert a hatás nem csak egyesekhez viszonyítva létezik, de függ az időtől és a körülményektől is, melyben gyakoroltatik, — holott egy műre értékének önmagában kell rejtenie, megfelelően minden tekintetben a szép követelményeinek!

Ezt a megjegyzést nem mertem volna Lisztel szemben megkockáztatni, de azért magamban elmondtam, öntudatlanul bámulatom kárára. Ez nem zavarta azonban legkevésbé sem a köztünk levő jó viszonyt. Látván igen szabatosan írt kézirataimat, azt az óhaját fejezte ki, hogy másoljam le a vezérkönyvét. Természetesen ez parancs volt reám nézve, melyet két hét alatt el is végeztem. A kérdéses mű az 1863-iki lengyel forradalom alatt szerzett zenekari átíratra volt a «Bosnyie polszke, nyezgnyela» című lengyel nemzeti himnusz. Az ügyes összehangolással és instrumentálással kívül az volt benne a sajátosság, hogy kétféle bevégzést csinált hozzá Liszt: egy felbuzdított azon este, ha a forradalom győzelmes lenne s egy gyászosat, ha a lázadás ismét leveretné!

Mikor elvittem hozzá a másolatot a Monte Marióra, Wittgenstein hercegné szintén nála volt. Előtte adtam át s előtte fejezte ki Liszt köszönetét. Annymra meg volt elégedve, hogy az eredeti kéziratot nekem adta* s megkért, hogy másoljam le a «Rákóczi-induló» átíratát is, — azt, mely eredetileg zenekarra van írva s melynek négykezes zongora-kivonatát akarta volna ezuttal két példányban birni. Jutalmul egy fehér csontnyelű papiros-vakaróval ajándékozott meg, mely a babonás lengyel hercegné nagyon felizgatta.

— Ne adjon neki olyasmit, a mi éles, mert az kettő metszi barátságunkat! Vagy ha már minden áron adni akar, adasson magának érte vételetként egy bajocco-t (garast pápai pénzben)! Nem tudom, adtam-e, nem-e? de az ominózus jóvendülés emléke most mindig kísért, ha Lisztre gondolok!

Mert alig volt pár nap óta birtokomban a kérdéses ajándék s már is olvastam a cigányokról és zenéjükről irt szerencsétlen könyvet. Meg kellett szomorúan győződnöm, hogy Liszt abban a magyar zenét csak azért ismeri el

magyarnak, mert a magyarok vendégszeretőbbek voltak, mint más népek a cigányok iránt, kiktől az származik, kiknek az nemzeti öröksége, hagyomány! Ez állítás mellett egyetlen komoly érv sincs felhozva, s csak azért fogamzhatott meg az író agyában, hogy az általa dédelgetett népfaj dicsőítésére szolgálhasson, természetesen a magyarság rovására, minél fogva kétségbe vonhatatlan hazafiatlan és határozatlan kárhözvontató is.

(Folytatása következik.)

A MAGYAR ZENE TÖRTÉNETE.

Dr. Fabó Bertalan könyve.

Tele van a világ a magyar zene hírével. A cigány, ez a kőbor nép, a melyeknek nagy hállával tartozunk, hogy a magunk számára megőrizte nemzeti zenekincsünket — terjeszti a magyar zene hatalmát félszáz év óta még messze világtájakon is. Mi magyarok pedig, ha szerettük is, — nem becsültük meg eléggé művészetünket, csak örültünk neki, a mikor terített asztal mellett vagy asztal után a cigány élénk hozta úgy, a mint van. Azon túl nem törődünk vele. Sohasem gondoltunk azzal, hogy vajjon a hajdani boldogabb időkben milyen volt a magyar zene? maradt-e valami emléke? jobb-e, igazabb-e ma, mint egykor, régen?...

Csak pár év előtt jutott eszébe valakinek, tanulmányt írni a magyar zene sajátosságairól; s ez a valaki is csak egy különösen lelkes és csupán a zenének és a zenéből élő jelesnek volt, a ki akkor már teljes joggal, kifáradt a 16 éven keresztül állandó harcban, melyet mint (1860—76) az első magyar szaklap alapítója, szerkesztőtulajdonosa folytatott a magyar zenei kultúra emelése érdekében. Idősb Ábrányi Kornél írta magyarul az első zenetörténetet is (1886), s 70 éves rég elmúlt, mikor megbízást kapott, hogy az 1900. évi párisi világiállásra megírja a XIX. századbeli magyar zenei viszonyok alakulásának történetét. Ez lett számos műve közt a legnagyobb; de egyrészt terjedelme és ára miatt, másrészt az elcsúszott, elnagyolt kidolgozása miatt is, nem terjedt el eléggé. Azonkívül pedig Ábrányi e könyve csak az utolsó száz évről szól. Legfőbb ideje volt már tehát, hogy adjon olyan fáradságtalanul lelkes zeneművelő, a ki egybegyűjt minden tudnivalót a magyar zenéről, s ezt a nagy tudást közkinccsá teszi, hogy megtermékenyítse vele az egész magyar közszellemet. Ilyen kutatónk akadt most dr. Fabó Bertalan személyében, a kinek munkája a M. T. Akadémia kiadásában jelent meg 600 lapnál nagyobb terjedelemben, ezere menő kópépéldával.

Bátran mondatjuk Fabó könyvét a magyar zene történelmének, noha ezime csak «A magyar

népdal zenei fejlődése.» Mert a művészibb magyar zene, a teljes tanultságú zeneköltőktől származó zeneirodalom, aránylag még igen fiatal és kevés, azonfelül pedig alig részesül elismerésben a zenei tanultság nélküli nagy tömegnél. A tisztán népi színvonalon, az alsó rétegek könnyű fajsúlyában megmaradó dal és tánczene tehát úgyszólván felöleli a nemzeti zenei géniuszunk úgyszólván teljes természetét; mindenestre évszázadnak olyan egyöntetű, hamisítatlanul és félremagyarázhatatlanul egyfajta zenei jelenségeit, a melyekkel rokonnak kell lennie a műköltők természetének, ha a «magyarstíli zene» nevére számot tart.

Nagy készütséggel, széleskörű forrástanulmányok után fogott dr. Fabó a tárgyahoz. Első fejezeteiben a ritmus és hangsúly törvényeivel, a magyar zene — és ósrégi testvére; a magyar nyelv, illetőleg vers — irányadó elemeivel foglalkozik s kimutatja, hogy a legrégebbi forma, mondhatnók: formula, a nyolcz hangból (szótagból) állott sor. Nagyon érdekes és tanulságos, a mit a hosszú és rövid hangok értékeséről kimutat, török, finn stb. vers- és zenei példák kíséretében. Majd az egyházi zene befolyását, a szlávasság hatását tárgyalja, itt a tót népdalnak s a lengyel barátkozásnak nyomait mutatja ki. Fabó fedezte fel Esterházy Pál nádor (jeles zenész) 73 énekét és tánczenedarabot tartalmazó gyűjteményét, s erről munkája egy további fejezetében megállapítja, hogy 1687 előttről való, rég elavult kótairással, úgynevezett tabulatúrájával, a tudós Sztankó Béla segítségével megfejtette, s kimutatta a gyűjtemény szövegeiről, hogy sokkal régiebbek, mint a minő ez a följegyzésük, tehát a dallamok is hol száz évvel, hol még többlel előbb keltek.

A kurucz idők zenei erekléit vizsgálva, kritikával használja fel Káldy kiadványait; majd Pálóczi Horváth Ádám «Ó és új, mintegy ötöd-félszáz énekek» cz. nótakéziratát elsőül ismereti a gyűjtő kiváló érdemét méltatva. Ötven lapnál többet szentel a magyar tánczene ismerettségének, két teljes ívet a régiebb népdalainkban sűrűn előforduló záradék-ismétlés (refrain) tárgyalásának.

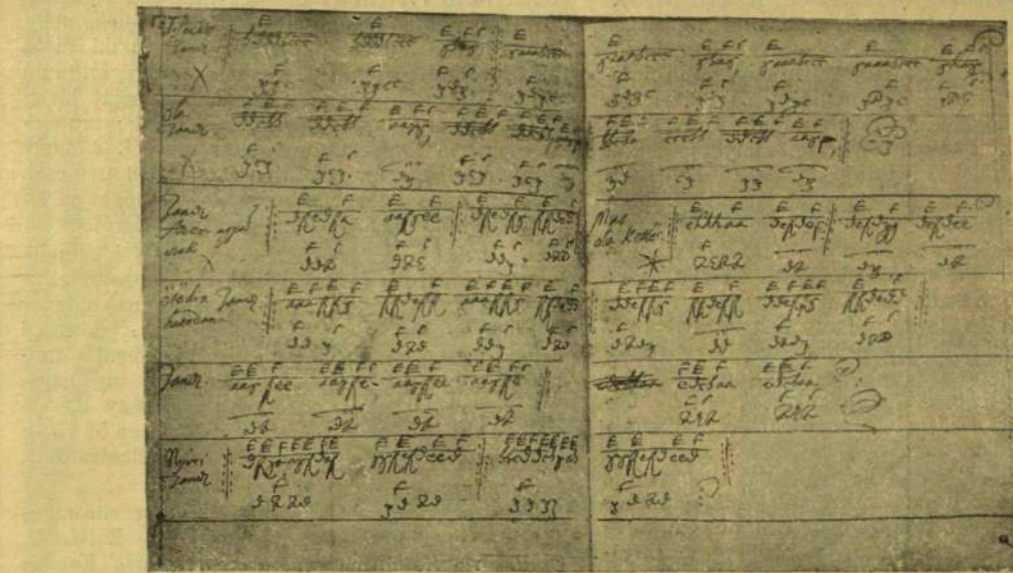
Új korszakot kezdett Lavotta János a magyar zene fejlődéstörténetében, palotásaival ó és kortársai: Bihari, a csehből magyar zeneköltővé lett Csermák Antal — a kik iránt Fabó korántsem oly elfogult, mint a mult idők dicsérői szoktak lenni — lobogó képzeletükkel új elemeket hoztak a zenébe s megtermékenyítették a népdalok lelkét is. De a XIX. század lassanként elkezdte a művelt osztályt s a szaporodó zenészeket is a nemzeti zene öntudatos művelésére és fejlesztésére szoktatni. Szerdahelyi József — a «Tündérlak Magyarhonban» cz., németből magyarított népszimnű egy pár halhatatlan

dalának szerzője, — a különösen gazdag fantáziájú Egressy Béni, a «Szózat» pályanyertes zeneköltője, — utóbb Simonffy Kálmán, Pecenyanánszky-Palotásy János, Nyizsnyay Gusztáv, a még művészibb, öntudatosabb Zimay László s a többiek egymásután álltak elő szébbnél szébb dalokkal; az idők telje megbozta méltó terjesztőjüket, Hegedűsnét s az ő kora halála után az azóta is utólréhetetlen Blahánét, a ki viszont az egész országban visszhangzó dicsőségével megszólaltatta és állandó virágzásban tartotta Szentirmay Elemér nagy tehetségét, sőt egy vagy két egész nemzedék nótaköltését. Minderről Fabó részletesen beszámol, de még sok egyébről is; kimutat olyan dalcsírákat — tipikus dallammeneteket —, a melyek újra és újra előfordulnak, fejlettebb, mindig szébbülő formában, tehát a nélkül, hogy egyszerű «plágium» gyanánt élneek tovább. De szól a gazdag tartalmú könyv a cigány zenekar szerepéről is, a rhapsodiáról, a nóták válfajairól (táncnóta, magyar couplet stb.) — egyszóval: jókora anyagot, még pedig szervesen feldolgozva, nyújt minden érdeklődőnek.

A zenészvilágban a becses, nagy munka előreláthatólag kevés vitát fog támasztani, inkább csak az elismerés, a méltánylás megillető adóját fogják neki leróni. A nagy közönség pedig azért is elismeréssel illetheti Fabó könyvét, mert tudományos tartalma mellett is messze elkerüli a tudakosságot, s igen sokszor az olvasó szívéhez szól. K. I.

MAGYAR ÁLLATKEDVELŐ.

Ki ne látott volna már majomtánczoltató savoyardot, vagy oláh, fehér egérral, tengeri malacczal, vagy papagályljal planétát húzó polyákat? A régi jó világban a vidéki városokban utazahozsztat jártak síp- és dudaszó mellett majmaikkal a széles, csúcsos, pántlikás kalapú talánok; a planétahúzó meg minden nagyváros népligetjének elmaradhatatlan alakjai is. Sokkal nagyobb ritkaság, vagy, hogy nem is ritkaság: egyedülálló osuda, hogy akadt ember Magyarországon, tősgyökeres magyar, nem idegenből idevetődött komédiás, se nem világljáró menaszérista, hanem vármegyei főlevéltárnok és író ember, a ki életének minden szabadidejét, több, mint harmincz éven át az állatvilág elméleti, gyakorlati és tapasztalati megismerésére fordította.

MAGYAR TÁNCZ-NÓTÁK 1663-BÓL (FACSIMILE KAJONI KÉZIRATÁBÓL).

résén kívül a majmok, kisebb emlősök, hazai és exotikus madarak, apró díszhalak, hullók és csúszmások fogságban töltött életének tanulmányozására fordította.

Külföldön, Német-, Francia-, Angolországban anyai a tudós és nem tudós, a ki a természetrajzi ismeretek kultiválásá mellett az állatvilág egyes fajainak fogságban töltött élete, viselkedése, szokásai ellesésével, kifürkésztésével, megismerésével, az exotikus madarak honosításával, mesterséges tenyésztésével, az akvárium-halak, hullók s a terrárium csúszómászóinak tanulmányozásával foglalkozik. Magyarországon is vannak kiváló, nagy-névi természetudósok, a kik koponyájukban hordják a természetrajz összes ismereteit, a kik nemcsak könyvekből, leírások után, de a szabad természetből is ismerik az árnyas erdők, viruló mezők, lankás ligetek, fűzes, nádas vízvidékek vadait. Olyan természetbúvár, olyan szenvedélyes állatkedvelő azonban, mint a milyen Várady Ferencz, Baranyavármegye főlevéltárnoka, aligha van nálunk még egy; mert ő a mellett, hogy a természetrajzi ismeretek terén elég szép elméleti, gyakorlati és tapasztalati tudással rendelkezik; az állatok fogságban töltött életének is alapos ismerője... Ez

egy teljesen különálló s különleges studium, melyet Magyarországon eddig rendszeresen, behatóan senki se művelt.

Sok pénzt költött Várady e kedvtelésére; örökségének s keresményének legjavát természetrajzi könyvekre, szaklapokra, tanulmányutakra s élő állatok beszerzésére fordította. Már mint serdülő ifjú tartott otthonában majmokat, kisebb emlősöket, hazai és exotikus madarakat. Élő állatjaival részt vett több külföldi kiállításon s díjakat is nyert. Legutóbb a pécsi országos kiállításon nagy madárházával, melyben százat meghaladó fajban, több mint ezer élő hazai és exotikus madarat, nagy csapat majmot, köztük számos ritka példányt; japán halakat, egyiptomi kaméleonokat, indiai kigyókat, Missisipi vidékéről való alligátorokat, krokodilokat mutatott be: a legnagyobb díjat (Grand Prix) nyerte el. Az itt bemutatott állatgyűjtemény túlnyomó részét a székesfőváros megvásárolta a budapesti állatkeret számára. Maradt azonban még Várady-nak otthon majma, madara, mindenféle kedvenc állata elég, hogy megfigyeléseit, tanulmányait tovább folytathassa.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Írók és költők. Azt hiszszük, a Kisfaludy-társaság már nagyon régen nem fogott olyan fontos és hasznos vállalkozásba, mint a mikor elhatározta, hogy sorozatos vállalatot indít meg, a melynek egy-egy kötetében a magyar és külföldi irodalom egy-egy kitűnőségének életrajzát adja. Mindenké, a ki nálunk irodalomról olvasni szokott, napról-napra érezte, mekkora hiánya nemcsak irodalmunknak, hanem egész kulturánknak, hogy jóformán teljesen hiányoznak belőle a jól megírt életrajzi munkák. A magyar irodalomból alig van a Gyulai két könyvén, a Mikszáth Jókai-életrajzán s Biedl Frigyes Aranyról szóló könyvén kívül (a mely azonban nem életrajz) valami, a mit a kezébe adhatunk bármely művelt embernek. Van ugyan egy sereg derék életrajzi munka, ezek azonban egy s más okból csak az irodalomtörténettel foglalkozóknak valók, a művelt laikust se nem érdeklik eléggé, sem nem elégítik ki az igényeit. Külföldi írókról pedig — egy pár fordított munkán kívül — színvonalon álló biográfiánk eddig egyáltalán nem volt, a legrititívább felvilágosításért is külföldi irodalmakhoz kellett fordulnunk. Ha ezt a tártogó lézgot sikerül betölteni, akkor a Kisfaludy-társaság új vállalata csakugyan kulturális esemény lesz. S hogy feladatát be is fogja tölni, arra alapos reményt nyújt a most megjelent első négy kötet, a melynek mindegyike azt adja, a mire épen szükség van. Az első kötet Ferenczy Zoltán munkája Csokonairól, azzal a lelkiismeretes gondnal, tárgy-szeretettel és józan ítéllettel írva, mely e jeles tudósunk munkáinak legrokonzenesebb vonása. Szinte megdöbbent az ember, ha meggondolja, hogy Csokonainak — a ki elvégre az új magyar irodalomnak elsőigazi költője volt és még ma is első helyei egyikén áll a magyar Parnasszusnak — még sem volt színvonalon álló életrajza: a mit eddig kritikusaink és életrajz-íróink adtak róla, csupa részlettanulmány, szakemberek számára való anyag volt. Ha Ferenczynek sikerül könyvével megerősíteni a meglehetősen meglazult papokot Csokonai és a mai magyar olvasóközönség között, már akkor is nagy dolgot művelt. A vállalat többi három kötete külföldi nagyságokkal foglalkozik. Radó Antal Dante-ről irt egy kis könyvet, a mely valóban mintája lehet az ilyen könyveknek az anyag beosztása és oekonomája dolgában. A Dante-probléma tudvalegleg egyike a világirodalom legbonyolultabb

KÓTA-CÍMLAP 1859-BŐL HEGEDŰSNÉ HALÁLAKOR.

KÉPEK A MAGYAR ZENE TÖRTÉNETÉHEZ.

problemáinak, nemcsak a nagy firenzei költő alakjában és munkájában rejlt rejtelmek miatt, hanem az évszázadok alatt rejtetenesen feltornyosodott Dante-irodalom miatt, amely tömörkedő fölösleges kontroverziát is támasztott s rendkívül megnövekedte a tájékozást. Ebben a tömkelegben eligazodni nemcsak roppant ismeret, hanem finom és biztos irodalmi érzék dolga is. Radó Dante-könyve valóban megfelel minden olyan kérdésre, melyet a laikus olvasó csak tehet s kitűnő előkészítő a Divina Comedia olvasására. A mennyire sajnáljuk, hogy eddig Dante hatása jóformán teljesen hiányzik műveltségünkől, ép annyira örülnünk kell e könyv megjelentetésének. *Katona Lajos* Petrarca-életrajza a harmadik mű. Katona minden tekintetben európai színvonalon álló tudós; Petrarcahoz nyilván a középkeri irodalomra és a humanizmusra vonatkozó tanulmányai vezették. Nagyon komoly, tartalmas, minden tekintetben megbízható és irói formájú munkát alkotott, + nem eféle „kalmi” munka, a melyet nem egyszer csak azért írnak, mert erre felszólítják őket, a nélkül, hogy előre meglejt volna bennük az erre való szükségérzet s a kellő ismeret, — ellenkezőleg szemléllőtlőleg előzetes tanulmányai vitték az írókat egy Petrarca-életrajz megírásának gondolatra. A negyedik kötetben végül legalaposabb Homérosz-ismerőnk, *Csengeri János* tájékoztató Homéroszról, nagyon tartalmas és formás feldolgozásban. A homéroszi kérdés sokféle bonyodalma nagy biztonsággal vezet keresztül s olyan világos képet ad a nagy görög énekesről, a melyet külföldi munkákban is csak ritkán kapunk. Az egyes kötetek terjedelme 8-10 iv, tehát se nem túlságos nagy, se nem szűkre szabott, ép annyi, a mennyi a nagyközönségnek kell. Kiállításuk is igen csinos, minden kötet kemény boríték lapján ott van az illető költő arcképe. A vállalatért magáért nagy elismerést illeti meg *Ferenczy Zoltán*t, a ki az eszmét a Kisfaludy-társaságban fölvetette s az egész vállalatot szerkeszté.

A „Budapesti Szemle” most megjelent decemberi füzeté első helyen gróf *Wickenburg* Márknak aktuális, nagy tájékozottságra valló tanulmányát közli a bankkérdésről. A továbbiakban *Hartmann János* figyelemreméltó megjegyzéseket mond el Petőfi tájképeiről, *Jóbb Lajos* „Néppolitikai” czímen írt tanulmányát, *Vétsi József* befejezi a „Róma és a modern szépirodalom” czímű terjedelmes munkáját. A szépirodalmi részben *Pierre Loti* regényét *Könyg György* fordításában, *Kozma Andor* egy szép versét és *Thaly Loránt* Verlaine-fordítását olvashatni. *Balogh Jenő* tanulmánya a gyermekvédelem és a büntetőjogi kapcsolatáról, *Concha Gyözö* egy nyílt levele s könyvismertetőket tartalmazó „Értősfő” rovat fejezik be a füzet tartalmát. A „Budapesti Szemle” *Gyulai Pál* szerkesztésében és a Franklin-Társulat kiadásában minden hó elsején jelen meg; előfizetési ára félévre 12 korona, egyes szám ára 2 korona.

A régi mesterek. *Fromentin* Jenőnek, a múlt század közepén élte és dolgozott kitűnő festőnek és talán még kitűnőbb műkritikusnak a régi mesterekről szóló könyvét most magyar fordításban adta ki *Erdey Aladár*. *Fromentin* rendkívül finom műértő, szinte páratlanul találkozik benne a festési technika minden titkát ismerő művész az elemző, finoman bonyolító íróval s ezért munkája, bár több mint egy negyedszázaddal ezelőtt írott s azóta a kritikának a festőművészetre vonatkozó felfogására lényeges módosulások ment át, — ma is tanulságos és valóban élvezetes olvasmány. A mű csakán maradt, mert csak a flamand és hollandi festőket tárgyalja, főleg Rubenst, a kit talán legjobbra becsül: Van Dycket, a régebbi hollandusokat, majd Rembrandtot. Sajátosság módszere — mindig a festő mesterségéből s egy-egy tipikusnak minősített művéből indul ki — sokszor félvezeti, de rendszerint nagyon jól tudja tárgyát megvilágítani épen a jellemző vonások erős központosításával. Műértőnek, laikusnak egyaránt érdekes e mű s az, a kik az eredetit nem olvashatják, nagy köszönettel tartoznak *Erdey Aladárnak* a nagyon lelkiismeretes s kiváló írói érzékre valló fordításért.

Az Akadémia kiadványai. A magyar Tud. Akadémia most adta ki szokásos évi sorozatát, könyvkiadó vállalatának pártól tagjai számára. A sorozat négy kötetből áll; egy kötetük, *Escott* műve a mai Angliáról, egy nagyobb mű harmadik, befejező köteté, valamennyi között talán a legérdekesebb, mert Anglia katonái, vallási, közművelődési stb. viszonyokról szól, míg az előbbi kötetek inkább a politikai állapotokról szólnak. Nagyon ügyes munka a francia *Bourdeau* könyve a jelenkori gondolkodás mestereiről. Egy-egy kis életrajzi esszé azokról az írókról és filozófusokról, a kik a XIX. század gondolkodásának irányát megszabták, u. m. *Stendhal*, *Taine*, *Renan*, *Herbert Spencer*, *Nietzsche*, *Tolsztojt*, *Ruskin*, *Viktor Hugo*, — s a végén összefoglalásul egy tanulmány a század eredményeiről. Mindezek nagyon elegáns, finom csevegő formában vannak megírva, az író saját nézőpontjából, csupa olyan dolgokról, a melyek ma is a gondolkodó

emberek érdeklődésének előterében vannak. A harmadik mű két kötetes eredeti munka: *Marzali* Henrikől az 1790-91-iki országgyűlésről. Folytatása ez a tudós szerző *II. József*ről szóló művének, mely még 1888-ban jelent meg. Az 1790-91-iki diéta tudvalegőleg a modern Magyarország kiinduló pontja. *Marzali* igen nagy tudelmű, saját levéltári kutatásain alapuló anyaggal dolgozik; munkáját maga is forrástanumánynak nevezi, a mely azonban teljesen új, az eddigi ismereteket nemcsak kibővíti, hanem lényegesen módosító képet is ad erről a sarkalatos fontosságú országgyűlésről.

Őszi színek. *Szinyei Mersé Pál* „Őszi színek” czímű gyönyörű festményének hű reprodukcióját adta most ki a „Könyves Kálmán” magyar műkiadó társaság. Az eredeti festmény minden színárnyalata, minden finomsága érvényesül a műlapon, mely azáltal is, hogy majdnem oly nagy, mint az eredeti, szinte az eredeti festmény benyomását kelti. A műlapon díszes aranykeretben 56 koronáért rendelhető meg 3 koronás részletfizetésre is.

Uj könyvek. *Irók és költők*. A Kisfaludy-társaság sorozatos kiadványa; 1. *Csokonai*, írta *Ferenczy Zoltán*. 2. *Dante*, írta *Radó Antal*. 3. *Petrarca*, írta *Katona Lajos*. 4. *Homérosz*, írta *Csengeri János*. Budapest, Franklin-Társulat. Minden egyes kötet ára 2-50 korona.

A régi mesterek. *Erdey Fromentin* Jenő, franciaiból fordította *Erdey Aladár*. Budapest, Deutsch Zsigmond és társa; ára 6 korona.

EGYVELEG.

* Franciaországban karácsony estéjén a házi állatok, lovak, tehenek, s öszvérek kettős adag takarmányt kapnak. Ezt a szokást még a párisi bérkocsisok is megtartják.

A fejfájás közvetlen oka az agy vérkeringésének szabálytalansága. Ennek okai a következők: az agy megerősítése, gondok, megrázkodtatások, rossz levegő, nagy hőség, sok tilás, sok dohányzás, éjelezes stb. stb. Nem kell hangulyozni, hogy a tiszta, üde fej kétszeres munkaképességet jelent. Ne mulassza el tehát senki a kitűnő hírnévnek örvendő *Beretvási Mgrén-pasztillát* állandóan magánál tartani, mert ez 5 perccel alatt még a leghevesebb fejfájást is biztosan megszünteti. Egy doboz (24 pasztilla) ára 1 korona 20 fillér. Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár: *Beretvás Tamás* gyógyszerésznél Kispeset, honnan postán 3 dobozt bérmentve küldenek.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a következő napokban: *Rudnói* és *dívkujfalusi Rudnay László*, Nyitramegye aranyítól van főszolgabírája, 48-as honvéd, 79 éves korában *Privigyén*. — *KHREK Károly* nyug. városi hívsz. tisztség, *Versecz* város törvényhatóság bizottságának tagja, 48-as szabadságharcos 80 éves korában *Verseczen*. — *Bologn* Emil nyug. kuriai bíró, *Bolgár* Ferenc honvédelmi miniszteri álmantikár bátyja, *Nagy-Borsán*. — *Bakos János* nyug. kir. táblai bíró *Rákos-Szent-Mihályon*. Az elhunyt hosszú ideig működött a budapesti kir. ítélőtáblánál, utóbb pedig a III. bírói tanács vezetője volt, Budapestben temették el. — *Szabó Zsigmond* győri ev. ref. lelkész. Nagy részvéttel temették el. A templomban fölállított ravatalnál *Antal Gábor* püspök, a sárnál pedig *Czike Lajos* komáromi esperes mondott bucsuzató beszédet. — *Kakaslomniczi* és *berzevicsei Berzeviczy Kálmán* 71 éves korában *Eperjesen*. — *KOMPOLTY* *TIVADAR* író és hírlapíró, 55 éves korában *Budapestben*, a *Margit-kórházban*. Szomolnokon, Szepesvármegyében született 1852 április 19-én. Tizennyolc éves korában *Fiumében* tengerészönvéndék lett. *Beutazta* *Ejzszak*- és *Dél-Amerikát* és *Afrika* partjait. 1875-ben visszatért *Magyarországba* és a „*Vesprém*” czímű lapot szerkesztette. Miután 1876-79-ig ismét tengerészkedett, letelepedett *Vesprémben*, hol 1881-87-ig a „*Vesprémi Független Hírlap*” kiadója és szerkesztője volt. Több fővárosi és vidéki hírlapba költeményeket, elbeszéléseket és útleírásokat írt. Halálát felesége, szül. *Liedl Teréz*, gyermekei: *Jób* tengerészkapitány, a ki most japán szolgálatban van, *Szelina*, férjezett *Atzél Jenőné*, *Edít* és bátyja *Gusztáv*, miniszteri tisztviselő gyógyszerész. — *KADAR* *ISTVÁN*, a Lipót-rend lovagja, nyug. állami számvevőszéki tanácsos 67 éves korában *Alagón*. — *KLAUDINY KÁLMÁN* m. kir. főerdész 47 éves korában *Budapestben*. — *KRESZTES* *LÁZAR* kuriai hivatalnok 48 éves korában *Budapestben*. — *BREUER* *OTTÓ* M. A. V. felügyelő 54 éves korában *Budapestben*. — *VERESS* *LÁSZLÓ* m. kir. alerdőfelügyelő 43 éves korában *Nagyváradon*. — *Derecskei* *id. KÖRMENTY* *IMRE*, nyug. jogtanácsos, földbírtokos 70 éves korában *Kótajon*. — *Csikszentimrei SZÁNÓ* *JÓZSEF*, megyei első aljegyző, törvényhatósági bizottsági tag, földbírtokos, 51 éves korában *Csikszentimrén*. — *KACNÓCZ* *ANTAL*, nyug. teleknyomvető, 64 éves korában *Nagykikindán*. — *WENZL* *FERENCZ*

83 éves korában *Budapestben*. — *MARESCI* *A. LAZIK* *gimnáziumi tanuló* 13 éves korában *Szatmáron*. — *ÖZVEGY* *VILKOLINSZKY* *JÁNOSNÉ* született *Herman Fanni*, kiváló tudósunk *Herma Ottó* nővére, *Királyhalmán*, 75 éves korában. — *ÖZVEGY* *ERZS* *VILMOSNÉ*, született *Sztanga Magdolna* 87 éves korában *Selmeczbányán*. — *ÖZV.* *PALMER* *ENDRÉNÉ*, szül. *Nechwalsky Róza* 69 éves korában *Budapestben*. — *Nagycsulai* és *tustyai CSULAY ALBERTNÉ*, szül. *ponori Ponory Liza* 67 éves korában *Budapestben*. — *ÖZV.* *STEIN* *NATÁNNÉ*, szül. *Swab Katalin*, 73 éves korában *Budapestben*. — *MANDEL* *MÓRNÉ*, szül. *Sternberg Amália*, *Mandel Mór* szabolesvármegyeyi törvényhatóság tag 76 éves korában *Budapestben*. — *BARTÓK* *LAJOSNÉ*, szül. *Weiser Ilona* 45 éves korában *Vácson*. — *SZEMKÓ* *ISTVÁNNÉ*, szül. *Janik Elza* 29 éves korában *Budapestben*. — *PAPP* *JENŐNÉ*, szül. *ballai Krémer Regina* 49 éves korában *Désen*. — *ÖZV.* *VUK* *ALAJOSNÉ* szül. *Strobtent Adél* 49 éves korában *Budapestben*. — *Peremartoni* és *nagytoronyi FÁBAY* *Gyuláné* dr.-né, szül. *tiszaujehelyi Ujhelyi Etelka* *Miskolczon*.

Szerkesztői üzenetek.

Budapest Z. C. Természetesen sajtóhiba volt: *Aalberg* *Ida* finn művész név az ötvénis, hanem a nyolcvanas években járt először *Budapestben*.

Emléksorok. *Hideg*, száraz okoskodás, nem ad neki színt a fantázia s melegséget az érzés.

Ősz. *Álmodók*. *Becsúvágya*, kitarítása jobb sorsra volna érdemes, komoly törekvésével rokonszenvet kelt maga iránt. Mégsem ér soha tovább, mint a siker küszöbéig, be kell érnie a félsikerrel, mert nem elég erős az egyénisége. Sajnáljuk, de nem közelebb kerülhetünk e két dologt sem.

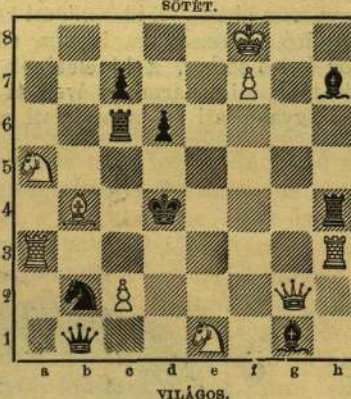
Sejtjelem. Erőltetett dolog, bár meg kell vallani, hogy van benne egy-két jó vonás.

Nem közelíthetők továbbá: *Kint járok a...* — *Canzonetta*. — *Ábránd*. — *Útzasarkon*. Hogy ha visszatérne. — *Közeledik*. — *Az élet szünetéről*. — *V. P.-hez*. *Őszi hangulat*. — *Karcsi* *piktör*. — *Tegnap és ma*. — *Az özvegy és fia*.

SAKKJÁTÉK.

2566. számú feladvány, *William J. D.-től*.

(A „*Hampstead and High gate Express*” feladvány versenyén az első díjat nyerte.)

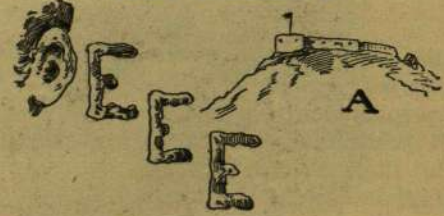
Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 2545. sz. feladvány megfejtése *Ehrenstein Mór*tól. (22-én egy világos gyalog áll.)

Világos	Sötét	Világos	a.	Sötét
1. Vb3-n3	Ke5-f6 (a.)	1.	---	Ke5-e4
2. Va3-c7+	Kf6-g6	2.	Fd1-e2+	Ke4-f4
3. H4-h5+	matt.	3.	Va3-g3+	matt.

Helyesen fejtették meg: *Merényi Lajos*. — *Geist József* és *Stark Vilmos*. — A „*Budapesti Sakk-kör*”. — A „*Budapesti III. ker. Sakk-kör*”. — *Ludányi Antal*. — *Wyschogrod Pál*. — *Beer Mór*. (*Budapest*). — *Németh Péter*. (*Csongrád*). — *Kintiz Bóber*. (*Fekert*). — *Müller Nándor*. (*Szombathely*). — *Hoffbauer Antal*. (*Lipótvár*). — *Szabó János*. (*Bakonyszentlászló*). — A „*Győri Sakk-kör*”. — *Széky Jenő*. — *Mészey József*. (*Győr*). — A „*Zborói Társaság*”. — A „*Kalocsa-i Katolikus-kör*”. — *Vedrés Miklós*. (*Zirc*). — *Iff. Hubay Bertalan*. (*Bodásújfaluk*). — A „*Dunaföldvári Egyenlőség*” körs. (*Dunaföldvár*). — *Baross Mihály*. (*Biharudvar*). — *Csolnoki István*. (*Hajduhadház*). — A „*Lebizer Gazdasági Kaszárna*” (*Lebizer*). — *Lustky János* és *Szivák János*. (*Alberti-Ira*). — *Csengeri Kaszárna*. (*Csengeri*). *Király Mihály*. (*Zenta*). — *Kunz Rezső*. (*Temesváros*).

KEPTALÁNY.

A 45-ik számban megjelent képtalány megfejtése: *A keserű orvosság használt a legtöbb-zór*.

Feloldó szerkesztő: *Holtay Pál*. Szerkesztőségi iroda: *Budapest, IV. Reáltanoda-n. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.*

Báli Musselle Voile Marquissette Selyem és „Henneberg”-selyem 60 kr.-tól jobbjeb, hermentve és vámmentesen. Minta postafordulattal. Megrendelések bármely nyelven intézendők: 11990 an Seidenfabrik. Henneberg in Zürich.

A Bőr- és Lithion-tartalmú gyógyforrás **Salvator** kitűnő sikerrel használják vesebajknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvényésnél, az urolitiasis és vesebetegségek, az emésztési szervek hurutjainál. **Húgyhajtó hatású!** Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen hiszt! Budapest főraktár *Édeskuty L. urnál*.

Pejtsik Károly József Főherceg Ő. és kir. Fensége kamarai stábillója fényképészeti cikkek ::: szaküzlete. :: BUDAPEST. IV., Városliget-utca 1. Kossuth Lajos-u. 4. Árjegyzékkel és felvilágosításokkal a legnagyob közzéssel szolgál. 12511

A női szépség nem annyira az arcvonások szépségétől, hanem sokkal inkább a test harmonikus arányától van föltételezve. Hogy asszonyok és lányok jól kifejlett, gömbölyded idomokra tóvább teljen és egyenletes, minden fölécsentibőlkiölt men- vállakra tegyenek szert, egyen hány hétig a J. Rautó-féle **Philus orientalis** (keleti lapdacosok) kell használni. Ezen lapdacosok sem a nyomra, sem általában az egészre nem ártalmak, hanem inkább a szervezet megerősödését mozdítják elő, a mint azt számos előismerő levél és orvosi nyilatkozat is tanúsítja. 12292 Az utasítással ellátott dobozt megrendelésre 6 K 45 f. előzetes beklődés vagy 6 K 75 f. utánvételezés ellenében díjmentesen szállítja **Török J.** gyógyszer. Budapest, Király-utca 12.

Szépítő Kúrák házi használatra. **Bőrszépítő kúra**, a normális, ép, tiszta arcbőr szépségének előállítására és megőrzésére; száraz, sömörös, durva, hámló, feszülő, viszkető, hervadó bőrre; ráncok és libabőr ellen. **Bőrgyógyító kúra** fényes, zsíros, pörusos, pattanásos (vimmeris), eres, vörös arc, vörös orr, vörös kék, lagyási foltok és izzadás ellen. **Bőrtisztító kúra**. Elsárgult, leharmlott naposított arcok fehéresítésére, szépítő és májfoltt ellen. **Hámiasztó kúra**. Lencsefoltok, fíg pörusok, pattanás-vyomok, rózsapattanásos (rosacea) bőrkeményedés, horvrig, himóhely és sebhely ellen. **Haj-gyógykúra** hajkorpa, hajhullás ellen s a kopaszodás megakadályozására. Ezen kúrák alatt olyan készleteket (kollektívákat) kell érteni, melyek fél vannak szerelve a megfelelő szappannal, szükséges kozmetikai eszközökkel és szerekkel, melyeknek biztos hatását 1892 óta ezer és ezer arcon tapasztalunk s a melyeknek ártalmatlanságáról az intézet főorvosa: dr. *Jutassy József* kozmetikus bőrgyógyász, egészségügyi tanár kezeselelt. Ennek receptje szerint a szerek készülnek. A kimerítő használati utasítás alapján mindenki sikerrel kezelheti önmagát. *Jutassy dr.* „Szépségpolcs” című könyve minden kárhöz mellékelve van. Minden egyes készlet ára 5 korona. Készíti el árusítja személyesen vagy posta útján a **Kozmetikai Gyógyintézet** Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. I. em. Kapható vagy megrendelhető az intézet kivül minden gyógyszerárban. Főraktár: **Török József** gyógyszerár Budapest, VI., Király-utca 12. szám. 12402

CALIFIG Kelleme és hatásos hajító-essz. Megbízható, kipróbált és egybe. **Biztos hatást** érnék el ezzel a kedvelt, anyhe haszhajtóval, melynek íze oly kellemes, hogy gyermekek és felnőttek is egyaránt szívesen veszik be. A „*Califig*” fokozza az étvágyat, elősegíti a bélrendszer kitisztítását által az emésztést s így egészésgünk fenntartásához nagy mértékben hozzájárul. Hatása főleg abban nyilvánul, hogy a „*Califig*” a legnagyobb gondossággal készítetik. A „*Califig*” éret kaliforniai fügegyedvből és különféle általános ismert jó, gyógyhatású füvek kivonatából áll. 12496 Minden gyógyszerárban kapható. Egy nagy üveg ára 3.— K. kis üveg ára 2.— K. Főraktár: **Török József** gyógyszerár Budapest, VI., Király-utca 12.

Két jóbarát, akikről nyáron könnyen megfeledekezünk, de télen nem tudunk nélkülözni: a kályha és a Fay-féle valódi sodeni ásvány-pasztillák. A mint a tél szűkös fával és szőnnel rakjuk meg pincéinket, úgy kellene házigyógytárunkat is rendszeresen felszerelni Fay-féle valódi sodeni ásvány-pasztillákkal, hogy így a gyermekeknek is lehessen aszonta az iskolába belőltök adni és hogy a Fay-féle valódi sodeni mindig kéznél legyen, ha egyiket ama minden órában bekövetkező megbetegedéseknek akarjuk gyorsan és azonnal kivényelmesen leküzdeni. Ön megvásárolhatja a Fay-féle valódi sodeni minden gyógyszerárban, drogeriában és ásványvízkereskedésben dobozoként 1 K 25 f.-ért. Azonban tessék szigorúan arra ügyelni, hogy utaztatott ne adjanak, akár izpótlóval legyen az, akár a nélkül. Főraktár *Budapestben*: *Dr. Egger Leó* és *Egger J. VI.*, Váci-körút 17, *Kochmeister Frigyes* utóda *V. Hold-u. 8.* *Thalmayer* és *Seltz V. Zrínyi-u. 3.* *Török József VI.*, Király-u. 12. 19448

RETHY BELA GYÓGYSZERÉSZ **PEMETEFÜZÜKORKA** BÉKÉSCSABÁN ÁRA 60 FILLÉR.

Első Leánykírhásítói Eöylet m. sz. Gyermek-és életbiztosító intézet Budapest, VI., Terés-körút 40-42. Alapítótott 1863-ban. Folyó év november havában 1.709.200 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.489.900 K értékű új biztosítási kötvény állítottott ki. Biztosítási Geeszegek fejében 112.142 K 78 f. fizettetett ki. 1907 január 1-től november 30-ig beárzólag 20.926.330 K értékű biztosítási ajánlat nyújtottott be 17.424.530 K értékű új biztosítási kötvény állítottott ki. Biztosított Geeszegek fejében a folyó évben 1.114.319 K 61 f. és az intézet fennállása óta 12.317.465 K 52 f. fizettetett ki. Ezen intézet a gyermek-és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelőnyösebb díjtételekkel és legelőnyösebb feltételek mellett. 12051

TÖRLEY **TALISMAN**

Vásároljon svájci selymet! Kárjen 10 filleres levelezőlapon mintákat feketében, vagy fehér színesben 1-13 koronától 18 koronáig méterenként. Különlegesség: Selymkörmök társaság, mozsassyonyi, hűli és utcai tolettokra, valamint bluzokra és béliére stb. — Mi csak jóállással kezdetű selyemszívet adunk el direkt magánfelekeknek vám- és portómentesen a lakásba szállítva. **SCHWEIZER & Co., Luzern U23. (Svájcz.)** Selyemszívet-kivitel. Kir. udv. szállító. 12293

NERUDA féle pipere **BORAX** **Petrol Neruda** KÉTÜNÖ HAJVIZ. Készíti **NERUDA NÁNDOR** BUDAPEST, IV. KOSSUTH-LAJOS UTCZA 7sz. I üveg ára 1 korona 50 fillér. 12530

Csillogó karácsonyfadísz egelőnyösebben, több mint ezer legnagyob mintában beszerezhető **id. WEISS SALAMON** papírkereskedésében, Budapest, VIII., József-körút 27. Telefon 60-49. Feltűntest keltő magnésium csodagyertya tucataja 36 fillér. Karácsonyi ajándékgyárak, t. m. díszlevegőpapírok, emlékönyvek, fénykép- és levelezőlap-albumok, festékdobozok és tárcsanaptárak nagy választékban. — *Eladás nagyban és kicsinyben*. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltöttek. Képes levelezőlapok nagyban lerakata. 12539

MARGIT GYÓGYFORRÁS („*Margittelep*” *Beregmege*) gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatást még akkor is, ha vérzések esete forog fenn. Megrendelhető: *Édeskuty L.-nél* Budapestben és a forrás közeliségénél Munkácson. 12096

HA FÁJ A FEJE, ne tévözétek, hanem használjon azonnal **Beretvas-féle MIGRAIN-Pasztillát** Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható. *Beretvas Tamás* gyógyszerár Kispeset, utca 6. Ingyen postal szállítás 3 doboz rendeléssel. 12290

Vesszőparipaliliomtejszappan Bergmann és Társa cégtől, Dresden és Tetschen E/m. a naponta beérkező elismerő levelek bizonyossága szerint most és a jövőben is a legújabb szappan maradt az összes gyógyszerárban készítő, seplő ellen, valamint gyöngye, puha bőr és rózsás arcon, elnyerésre és megtartására. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban és drogeriában, illatszer- és fodrászüzletben. 12142

Katona Géza Éttermei „*Klotild*” kávéháza **Külön termek és páholok családok és nagyob társaságok részére.** Uj biliárdok, tiszta fajborok, izletes ételek. **IV., Váci-utca 38. sz.** — A kávéházban minden vasárnap és ünnepnapon katona zene. — Színház után friss vacsora.

BRÁZAY-féle KÖLNI VÍZ

(EAU DE COLOGNE.)

Minősége a legfokozottnak, kielégíti a legkényesebb igényeket is, felüdít. Páratartásával rendkívül tisztítja a légkört. Az idegteret megnyugtatólag hat. Kapható illatszerekkel, gyógyárkokkal, drogériákkal, ugyancsak minden finom és előkelő üzletben. — Üvege 50 fill., 1 kor., 2 kor., és 4 kor.

12612

1900. párisi világiállításon Grand Prix. Kwizda-fluid.

Kigyójel (Touristafüld.) 11744b

Aromatikus bedörzölésre az idegek és izmok erősítésére. 1 üveg ára 2 korona. 1/2 üveg ára 1 kor. 20 fill. Erősítő és eremegajtás céljából eredményesen használják az összes turisták, kerekpárosok és lovaglók nagyobb túrák után. Kwizda-Fluid valódi csak a mellette álló védjeggyel. Kapható minden gyógyszerüzletben. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-út 26. sz.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Egyetlen kiállítás 1906 Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengélkedők, vöröszegények és lábadozók számára. Értékesítő és gyógyerősítő és vérjavító szer. Kínáló íz. 3000-nél több orosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste Barcola. Vásárolható a gyógyszerüzletben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Petroleum fűtő- és főző-kályhák. Szeszégő. Gáz és villamos csillárok

Petroleum-lámpák.

12454

DITMAR R. BRUNNER TESTV. lámpa- és fémáruháza r. t. Budapesti raktár: IV., Koronaherceg-utca 3. és IV., Kossuth Lajos-utca 3. Árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálunk.

Ne vásároljunk külföldön!

A karácsonyfa ragyogó éksége! Olcsóbb és jobb, mint a külföldi utánzatok.

„Gloria angyalharangocskák”

75 kr.

(1893 l.-e. a. törv. véde. Kizárólag Plokl és Haas-féle) — Pályázat-vezetett ragyogó a karácsonyfa éksége. Tündéres ényével beragyogja az egész karácsonyfa. A 3 gyertya melege a fénykorok forgásában jön a róla lecsüngő patent kalapácsok az angyalharangokhoz verődve, egyszerre többféle igen kellemes tiszta öszhangot hallatnak. Így a fénycsillag ragyogva, a szent jászolhoz vonuló nyáj csengőre emlékeztetve a betlehemi éj varázsló erejével áhítatba ejt bennünket és gyermekeinket. A kályhára állítva is kitűnően működik. A Plokl és Haas-féle „Gloria angyalharangocskák” kéregdobozban, diszes kivitelben, használati utasítással 75 kr., 3 darab 2 ft 65 kr., 4 darab 2 ft 68 kr., 6 darab 3 ft 90 kr., 12 darab 7 ft 25 kr. A Plokl és Haas-féle „Gloria angyalharangocskák” pazar kivitelben, tükörfényes nikkelaléssel 1 ft., 2 db 1 ft 85 kr., 3 db 2 ft 70 kr., 4 db 3 ft 50 kr., 6 db 3 ft 15 kr. — Okulva a multakon! Minthogy közvetlen az innep előtt vidéki rendeléseket már nem fogadhatunk el, saját érdekében is kérjük a t. közönséget, hogy a harangokat jelen hirdetésünk után sürgősen rendelje meg. PLOKL és HAAS sportüzletének karácsonyfa-ékségei: idényosztály: Budapest, VI., Andrássy-út 13. Ezer-féle gyönyörű fadisz-udonság, 12 db egy dobozban 20, 25, 30 kr., Gloria és karácsonyfa-gyertyák 30 darab 24 krajár stb. finomabb és diszített darabja 2 kr. 12435

A legjobb ébresztők

„Adler-Roskopf-riadó” eszékemmel kaphatók. Három évi irásbeli jóállás. Nem tesz át a pénz vesztésére. 1 haranggal, acél-ankerrel és megállítóval K 4.20, 2 haranggal, acél-ankerrel és megállítóval K 4.40, éjjeli világító mutatólappal K 4.80, verseny-ébersztő-óra K 2.90, éjjeli világító mutatólappal K 3.30, 120:6. Széleskörű utáértel. Első országgyűlésben. KONRAD JÁNOS cs. kir. udv. szállói Brúxban 766. Tessenek 3000 képet tartalmazó árjegyzékemet kárni ingyen és bérmentve.

SIEMENS gázfűtő-, gázfűdő-, kályhák és rechauds a legjobbak! 12538 STEINBACH V. Budapest, V., Akadémia-utca 16.

Gyakorlati angol nyelvtan.

Irta PALLÓS GYULA

Sajtó alá rendelte PATERSON ARTHUR

Illetodik javított kiadás.

Ára egész vászonkötésben 3 K 60 fillér.

Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Ingeny és bérmentesen!

kiadom meg mindenek nagy és gazdagon illusztrált árjegyzékemet 3000-nél több képpel, mindenem szolid, jó és olcsó zeneművekről, cs. és kir. udv. szállói

Konrad János zeneművészeti háza Brúx 482. (Csehország.)

Tanulóhegedű vonó nélkül csak K 4.80, 3.50, 6.—, Hegedűvonó K —80, 1.—, 1.40 és feljebb. Csütérák, harmonikák stb. raktárban. Tessenek katalógust kárni. 12076

RÉZBUTOR

12575 VAS-SZOBABUTOR gyártmányaink, modern, stilszerű kivitelben városi üzletünkben kiállítva megtekinthetők. Eladás jutányos árak mellett. Árjegyzéktingyen és bérmentve küld PÁPAI és NÁTHÁN vas-és rézbutor gyártó r. t. Budapest, VI., Andrássy-út 2. (Fonciere palota).

Csillgó karácsonyfadisz.

Komarsz láda: áll 8 doboz ízléssel beszereltített üvegdisz és golyó udonságból, minden dobozban 12 csakis nagyobb mutató darab van. Komarsz láda ára 2 ft 38 kr. ar és kiállításban a külföld felülmúlva.

PLÖKL és HAAS

12455 sportüzletének karácsonyi idényosztálya Budapest, VI., Andrássy-út 13. A fenti ajánlatunkat kivéve az egyéb karácsonyi ajándék játékok és sportokkal pedig ingyen árjegyzékünk foglalkozik. Okulva a multakon, közvetlen a karácsony előtti időben diszítvány rendelést nem fogadhatunk el.

Old American

ALLAN DOAN UJDONSÁGOK — URI — KALÁPOKBAN. Budapest, IV., Egyetem-utca 7. szám. 12551

Neustein Fülöp cukrozott hashajtó labdaccai

(Neustein-féle Erzsébet-labdacsok.) E pillák hasonló készítményeknél minden tekintetben feljebb becsüendők, mertik minden ártalmas anyagotól, az alfelet szerek bajainál legjobb eredménnyel használhatók, egyenként hashajtók, veresítők; egy gyógyszer sem jobb a mellette oly ártalmatlan, mint e pillák a székzsorulás legrosszabb betegségei ellen. Cukrozott külsejük végett még gyermekek is szívesen veszik. Egy 15 pillát tartalmazó doboz 30 fill., egy terekes, mely 8 dobozt, tehát 120 pillát tartalmaz, csak 2 kor., 2 kor. 45 fill. előleges beküldés mellett egy terekes bérmentve szállítatik.

Ütánszékeltől különösen óvadjunk. Kérjük határozottan Neustein Fülöp hashajtó-labdacsait. Valóli csak, ha minden doboz törvényileg bejegyzett védjegyűnkkel piros fekete nyomtatásban „Szent Lipót” és „Neustein Fülöp gyógyszer” aláírással van ellátva. A kereskedelmi törvényesítéssel védett csomagolásunk aláírásunkkal van ellátva. NEUSTEIN FÜLÖP „Szent Lipót” orvosi gyógyszerész, Bécs, I., Plankengasse 6. Kapható Budapestben Török J. gyógyszerüzletben, Király-u. 12. és Andrássy-út 20.

Téli fűdőkúra a Szt.-Lukácsfűdőben. Természetes forró-melleg kenes források. Iszapfűdők, iszapborogatások, mindenemü thermális fűdők, vizgyógykezelés, massage. Lakás és gondos ellátás. Csuz, kőszvény, ideg-, bőrbajok gyógykezelése és a téli fűdőkúra felől kimerítő prospektus küld ingyen a Szt.-Lukácsfűdő igazgatósága, Budapest-Budán.

Bruyerfa pipák

elsőrendű gyártmány 3734 valódi épszüthetetlen Bruyerfa-féle. Sma pipák, erősen meghibított nedvtartóval, meggyasztás, selyem csővel és szára szopkával, körülbelül 21 cm. hossza csak 1 kor. 50 fill. Ugyanez, de fagrott Bruyerfa-féle K 1.80. Kellemes és száraz, ezért tiszta és utóérhetetlenül kellemes ízű dohányzás. A legnagyobb választékot dohányzó-szerekről találhatják árjegyzékemben, melytől kivánatra ingyen és bérmentve küldök. Megrendelhetők: KONRAD JÁNOS kivitelű háza átla Brúx, 767. sz. (Csehország.) Kérje saját érdekében gazdagon illusztrált 3000-nél több ábrával ellátott árjegyzékemet ingyen és bérmentve. 12445

FÖLDES MARGIT CRÉME

LEGJOBB ARCSZÉPÍTŐ SZER

December 3-ika után a kedvezményt nem nyújthatjuk. Későbbi rendeléseknél sem az áru nem oly bőséges, sem a posta oly óvatoss és pontos.

Hegedűk. Cimbalmok. Fuvolák.

Forgatható és önműködő hangszerek. Elsőrangú gyártmányok. Pompás kivitelben. Mérsékelt havi részletfizetésre. ELEK és TÁRSA Budapest, VII., Károly-körút 10. Méltányos üzleti elvek, Előrékény kiszolgálás. Képes hangszerárjegyzék ingyen és bérmentve. 12555

Sárga János kolozsvári ékszer- és ezüstáru gyárostól a legjutányosabban beszerezhetők a legdivatosabb ékszer, ötvös-művek, ezüstneműek, órák, egyházi felszerelési és iparművészeti cikkek előnyös részletfizetésre is. Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve. 12539

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a „STELLA”-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színt adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTÁN BÉLA gyógyszerüzletében, Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sótátr-utca sarkán. 12445

Berndorfi fémáru-gyár Krupp Arthur raktár Budapest, Váci-utca 4. (Kristóf-ter sarak) ajánlja legszolidabbnak elismert gyártmányait alpakka-ezüst, khinai ezüst és alpakkából, ugymint: evőeszközök, asztalterítékek, tea- és kávékannák, tea-szűrők, gyertya- és gyufatartók, valamint 12581 berndorfi tiszta nikkellel főzőedényeket. Képes árjegyzékét ingyen és bérmentve küld.

Beszélőgépek 7 koronától 500 ft. Részletfizetésre is. Lemecse. Inyen Odeon lemezek. Szimfónia gramofon-lemez. Tóth József gramofon-lemez. Szeged, Kőszeg-utca 3. sz. Árjegyzék ingyen.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendszeren emésztés és gyomorgyengeség ellen. Étkezés közben véve, megv a gyomortelheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill. 12293 Kapható: minden gyógyszerüzletben valamint ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerüzletében ARAD, Szabadság-ter.

Élő képekhez szükséges kellekek.

Angyalzsárvány, koronák, pástortob, szakálók, bajszok, püspökből, püspöksüveg, parókák, álarcok, orrok, teremdiszkek, szag- és füstnélkül égő bengálók, magnesium szalagok stb. 12554 EMMERLING ADOLF tüzijáték, lámpák, fáklya és farsangi cikkek-gyárosnál, Budapest, IV., Gróf Károlyi-utca 26. sz.

Alkalmos ajándék fiuk számára!

Laterna magica 'Olcsó gőzgépek szesz-fűtéssel, álló, oszcilláló rézhengerrel, víztöltő-csavarral, magassága 21 cm., teljesen, szeszimpákkal, kartonba csomagolva K 1.50. Finomabb gőzgépeknek ára K 2.80, 3.80, 4.—, 6.—, 7.—, 9.50. Közvetlenül beszerezhető KONRAD JÁNOS cs. és kir. udvari szállító szállítás Brúx, 770. (Csehország.) Gazdagon illusztrált árjegyzék több mint 3000 ábrával kívánatra ingyen és bérmentve megküldetik.

Helyiségváltozás miatt KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

császári és királyi udv. szállítók

Budapest, V. ker., Deák-tér 1.

az

12558

idei karácsonyi vásárt

különösen nagyszabásuan rendezik.

Mindennemű vásznak, asztalneműek, fehérneműek, menyasszonyi kelengyék, szőnyegek, függönyök, ág- és asztalterítők stb.

1908 elejétől új áruházunk

V., Bécsi-utca, Deák Ferencz-utca sarok.

VÉNUSZ

10 korona

Legkedveltebb, legkisebb, legkisebb, legkisebb...
10 korona.

10 korona.

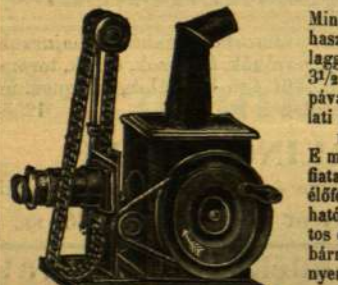
igen jó minőségű, legdivatosa...
10 korona.

„Zur Schossensfabrik“ Bécs, XVI., Neulerchenfeldstrasse 2. Magyar levelezés. 12556

„Zur Schossensfabrik“ Wien, XVI., Neulerchenfeldstr. 2.

Kérek utánvételt...
Cím: ...
Schluss: ...
hátul: ...
Különös megjegyzések: ...
Név: ...
Cím: ...

KINEMATOGRÁF!

Mini «Laterna Magica» is használható...
K 46.
E mozgókép készítő...
K 100 db K -20, láncok...
K 100 db K -20, láncok...
K 100 db K -20, láncok...

KONRAD JÁNOS első órágyárából. Brnx 769. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzék...
12076

Tűzijáték

Lampion, cotillon, táncz tourok, knallbonbonok, álarczok, papirsapkák, ruhadiszek, jelvények, papirhangszerek, hajdiszek, parókák, szakalak, papírlőnyök, jux czikkeek, japán legyezők, japán lampionok, zászlók, tréfás tárgyak, jelmez kellékek, angyalszárnyak, papir-guirlandok, papirmaché árúk, papir-kalapok stb. kaphatók

EMMERLING

ADOLF

gyárosnál 12553
Budapest, Gróf Károlyi-utca 26. sz.
Árjegyzék.

Van-e már gyermeküknek Horgony-Kőépítőszekrénye?
Ha igen, akkor ne mulassa el, azonnal a legújabb kőépítőszekrény-árjegyzéket lent jegyzeti czégtől bekérni, hogy annak alapján a következő kiegészítőszekrényt kényelmesen kiválaszthassa.

Horgony-Kőépítőszekrény
ről és lehetővé teszi Önnek, hogy gyermekei számára a megfelelő nagyságu szekrényt kényelmesen kiválaszthassa. Mindenesetre azonban saját érdekében tessék megtartani, hogy csak a Horgony jeggyel ellátott szekrény a több mint egy negyedszázad óta jónak bizonyult Richter-féle eredeti gyártmány, minden egyéb kőépítőszekrények csak hamisítványok.

A gazdagon illusztrált árjegyzékben a Horgony-Hidépítőszekrények, Horgony-Rakási-játékok és Golyó-Mozakjátékok, stb. leírását találjuk. Valódi csak a Horgonynyal!

Richter F. Ad. és Tsa. Cs. kir. udv. I. Operngasse 16. Bécs, XIII. (Hietzing) Rudolfstadt, Nürnberg, Olten (Svájc), Rotterdam, Szt.-Pétervár, New-York.

A ki zenekevelő, az kérjen árjegyzéket a híres Imperator zeneművekről, beszédlőgepekről és Horgony-hanglemezokről is.

FÖLSÉGES ILLUZÓ! Törv. védte!
A karácsonyfa legpompásabb díszé
mely egyetlen keresztény családnál sem hiányozhat, az általam megjavított **brilláns karácsonyfa-angyal-esőngetés**

1. szám
egészen fémből, 6 aranyozott angyallal, 30 cm. magas, kezesség kifogástalan működésű. — Egyszerű felállítás által a legnagyobb, vagy a legkisebb fán rögtön alkalmazható. Ugyanaz az asztalra állítva, asztali csöngetésnek is használható. A kályhára helyezve gyertyaláng nélkül is működik. — A három gyertyalángú származó meleg levegő forgásba hozza a hajókereket, az arra alkalmazott javított acélkilapások mögött a három harangot, mi által kálmissen hangzó, ezüstszízes, csengős kelekkezik, mely fiatalokat és öregeket átjatos karácsonyi hangulatba helyez. Ara kartonnal és használati utasítással együtt darabonként **K 150.**
3 db K 4.25 12 db K 15.—
4 db K 3.50 24 db K 29.—
6 db K 8.— 30 db K 43.50
9 db K 12.— 30 db K 58.—
100 db K 112.—

2. sz. Ugyanaz a karácsonyfa-angyal-esőngetés igen elegáns, különösen nikkellezett kivitelben, sodrotti harangszlopokkal és 3 pompásan sugárzó ezüstlametta-virággal, melyek a gyertyák meggyújtásánál csodálatos fényreflexus adnak, kartonban használati utasítással együtt darabonként **K 2.—**
3 db K 5.50 12 db K 20.25
4 db K 7.25 24 db K 39.50
6 db K 10.50 30 db K 57.50
9 db K 15.50 30 db K 77.50
100 db K 150.—

Legújabb üveg karácsonyfadisz.
12 db válogatott, gondosan kartonba csomagolva, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K -40, -60, -70, -80, 1.—, 1.20, 1.50, 2.—, 6 db kartonban, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K -75, -90, 1.—, 1.20, lametta (sznyalha) ezüst vagy arany, borítékonként K -10, díszdrony 100 db K -20, láncok üveggolyókból 1 1/2 egész 2 m hosszúságig, a golyók nagysága szerint K -90, -85, 1.20, 1.40. Karácsonyfa-angyal, 15 db kartonban K -58, gyertyatartó incetája K -50.

Karácsonyi jutalom! Minden t. cz. evé, a ki a szeptember 1. és november 30. köti időben egyszerre 40 koronányi levélbeli megrendelést tesz, karácsonyi ingyen-jutalom gyanánt a 4343. számú riadó-éberségi tájékoztató mutatólappal és egy 1908-ra szóló naptárt kap mellécsomagolva.

Kicsérölés megengedve, vagy pénzvisszaadás, tehát nincs kockázat! Szétküldés utánvétellel vagy előre fizetés mellett. A megrendelés lezárásáig a postautalvány levéltári szelvényen eszközölhető. Okvetlen szükséges, hogy a megrendelőlevelekben vagy kártyákon meg legyen jelölve, utánvételt kíván-e az ár vagy pedig elment már az összeg utalványval. Ugyanazon időpontban áll minden megrendelőnek a megrendelést december 15-ike előtt beküldeni, mert a postai ezen időn túl, a nagy tördelés miatt, nem szállít olyan gyorsan, mint normális forgalom mellett. A megrendelések tehát idejében intézendők. Cs. és kir. udv. szállító **Konrad János első órágyára Brnx 2004. sz. (Csehország).** Tessék legújabb árjegyzékemet kérni 3000 kőppel, mely önnek azonnal ingyen és portmentesen megküldetik.

5 korona!
Valódi svájci rendszerű Roskopf-patent-anker-remontoir-óra masszív és szolid luzürögővel védve. Svájci ankermű, valódi védplombával ellátott nikkeloktat, esztétikus felület, felület kegyellel, 36 óráig járó (nem 12 óráig) díszített és aranyozott mutatók, pontosan regulálva, 3 évi kezességi levéllel, darabonként K 5, 3 db K 14. Másodperczmutatókkal K 6, 3 db K 17. Leggazdagabb választék fodorjegyzékben.

7223. Pénztárcák egy drb világosbarna salfülbőrbeli, nagy füzeltáska, 4 rekeszszel, belső rugókengyel, nikkel-húzózárral, 9 cm hosszú, 6 cm széles **K 150.**
7202. sz. Olcsó, jó pénztárcza egy darab erős sima bőrből, összehajva, elsőrdő marhabőr esaptatókkal, 4 rekeszszel és biléttáskával, 3 lakkattal, 9 cm hosszú, 6 cm széles **K 135.**
Jobbfajta pénztárcák K 1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.50, 3.80, 4.20 és feljebb.

VASÁRNAPI UJSÁG

50. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, DECEMBER 15.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona.

A «Világorknók»-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg határozott viteldj is csatolandó.

II. OSZKÁR SVÉD KIRÁLY.

1829—1907.

IMMÁR a mi öreg királyunk a legidősebb Európa összes uralkodói között, mióta elköltözött az árnyékvilágból a svédek királya, II. Oszkár. Ez a haláleset minket egyáltalán nem érint közvetlenül, az elhunyt királyal nem volt a magyar nemzetnek soha semmi érintkezése, mégis részvétellel kell gondolnunk a messze éjszakra, mert ott nemcsak királyt gyászolnak, hanem igaz embert is, a kibn mindig megvolt az a bölcsesség, hogy jobban szerette emberi mivoltában mutatni magát, mint uralkodói hideg méltóságában.

éjszaksarki expedíció 1861-ben, a Nordenskjöld, Nansen, Sven Hedin utazásai megértő támogatóra találtak benne. Foglalkozott a svéd történelemmel irodalmilag is, népe regés multjával, Wasa Gusztáv és utódjai korával, Svédország fénykorával Gusztáv Adolf alatt, hanyatlásával XII. Károly kalandos uralma révén. Szerette a zenét és sokat tett a svéd zeneszerző népszerűsítésére a külföldön s mint jeles matematikus, matematikai tanulmányait a zeneelmélettel kapcsolta össze; egyike volt az elsőknek, a kik kellően méltányolták Helmholtz nevezetes felfedezéseit az akusztika és a hangbenyomások terén. A svéd tudományos akadémiában számos felolvasást és előadást tartott különböző tudományos kérdésekről. Általában

nemcsak politikailag volt királya nemzetének, hanem a kulturában is.

E mellett költő is volt. Még fiatal tengerésztiszt korában adta ki első verskötetét Fredrick Oszkár álnév alatt. Költeményei közül különösen «Emlékek a svéd flottára» című verskötetét dicsérik, a melyet mintegy 50 év előtt álnév alatt, titokban nyújtott be a svéd akadémiaának s ott a második jutalmat nyerte el velük. A svédek szeretik költeményeiben a hangzatos formát, a hangulatok finom romantikáját s az erős nemzeti érzést. Műfordító is volt: lefordította Goethe «Torquato Tasso»-ját és Herder «Cid»-jét s fordításainak formakészességét, hűségét a német kritika is méltányolta.

II. OSZKÁR SVÉD KIRÁLY († DECEMBER 8-IKÁN).

II. Oszkár sajtáságos, ma még teljesen egyedül álló típusa volt az uralkodónak, a milyenről csak tudósok és költők szoktak álmodozni. Első sorban nem katona és diplomata volt, hanem polgár és a kultura embere. Nem hanyagolta el országga katonai ügyeit sem, értett is hozzájuk, hiszen ifjúkorában, mikor még mint másodszülött nem gondolhatta, hogy trónra jut, a haditengerészetben szolgált s a katonai tudományokkal mindig szeretettel foglalkozni. Mikor szükséges volt, épen az új század fordulóján, hogy az oroszok terjeszkedő politikája ellen országga katonai megerősítésével foglalkozni, öreg korát lezafoló erélylyel hajtotta keresztül a svéd haderő újjászervezését. Népe s a világ előtt mégsem mint katona állott, hanem mint a szellemi munka tevékeny embere.

A tudományok és művészetek majd minden ágában meg lehetett érezni a keze nyomát. A svédek ősi híres egyetemei, Upsala és Lund, nemkülönben minden egyéb tudományos intézmény és vállalkozás nemcsak patronusát, hanem áldozatkész anyagi támogatóját is dícsőitette benne. A tudományos expedíciók nagy része, melyeknek Svédország a föld- és néprajz terén elfoglalt előkelő állását köszönheti, — mint a Torell-féle

Szerette kongresszusokon maga köré gyűjteni a tudomány és irodalom embereit s a kezdeményezésével létrejött nemzetközi összejövetelek és kiállítások nagy mértékben öregbítették a svéd kultura tekintélyét. 1897-ben a stockholmi nemzetközi újságíró kongresszuson ő és családja tágjai páratlanul szíves fogadtatásban részesítették a világsajtó odasereglett munkásait; az üdvözlő beszédben, melyet II. Oszkár király mondott, büszkélkedve hivatkozott az országgaiban élvezett teljes sajtószabadságra, melyet pedig akkoriban a norvég sajtó az ő személye ellen is bőségesen kiaknázott.

Nem is volt soha baja népeivel. A norvégoknak sem volt panaszuk az ő személye ellen, csak Svédország ellen. Ez a féltékenykedés a két nemzet között már kezdetől fogva megvolt, a mióta a bécsi kongresszus Norvégiát hatalmi szóval elvette Dániától és Svédországhoz csatolta. Nem Oszkár király alkotmánytisztelete az oka, hogy ez a régi viszály az ő uralma alatt fakadt ki végleg. S akkor, a mikor a norvégok detronizálták őt és kimondták a teljes történelemben páratlan példáját adta békés indulatának. Elvégre ott volt mögötte Svédország egész népe a norvégénél sokkal erősebb

Angolkóros gyermekek
születés után értesítem, hogy a jövő nyáron a Balaton parton, az angolkóros gyermekek üdülőhelyén orvosi felügyelettel megnyitom, hol a legelőrehaladottabb angolkóros (legalább három éves) gyermekek 1 1/2—3 hónap alatti teljesen meggyógyulnak a Balaton-Oszd p. Faltsegyes. Kábel István reform. lelkész. 12557

KITÜNŐ SZÁZSZORSZÉP SZÉNÁSY „ARANYVIRÁG” IGEN JÓ

BÉLA CSONT
LEVÉLPAPIR LEVÉLPAPIR LEVÉLPAPIR DISCRET. BORITÉKKAL. BORITÉKKAL.

1 DOBOZ ÁRA 2 KORONA. BUDAPEST IV. FERENCZIEN-TÉRE 9. 1 DOBOZ ÁRA 1 KORONA.